

RAPPORT

SAMFUNNSØKONOMISK VERDI AV SPAREBANKNÆRINGENS BIDRAG TIL ALLMENNYTTIGE FORMÅL

MENON-PUBLIKASJON NR. 99/2024

Av Simen Pedersen, Caroline Vinter, Christoffer Thalberg Hamnes og Iselin Kjelsaas

Forord

På oppdrag for Sparebankforeningen har Menon Economics utredet den samfunnsøkonomiske verdien av sparebanknæringens bidrag til allmennyttige formål.

Prosjektet har vært ledet av Simen Pedersen, med Caroline Vinter og Christoffer Thalberg Hamnes som prosjektmedarbeidere. Iselin Kjelsaas har vært aktiv kvalitetssikrer. Arbeidet er gjennomført i perioden fra februar 2024 til juli 2024.

Våre kontaktpersoner hos Sparebankforeningen har vært Therese Riiser og Magnus Eidem.

Vi takker Sparebankforeningen for et spennende og viktig oppdrag!

August 2024

Simen Pedersen
Prosjektleder
Menon Economics

Innhold

FORORD	1
INNHold	2
SAMMENDRAG	3
1 BAKGRUNN, PROBLEMSTILLINGER OG AVGRENSINGER	7
1.1 Bakgrunn	7
1.2 Problemstillinger	7
1.3 Avgrensninger og begreper	7
1.4 Leseveiledning	8
2 METODISK TILNÆRMING	9
2.1 Hva menes med samfunnsøkonomisk verdi?	9
2.2 Datakilder	9
3 GAVEINSTITUTTET TIL SPAREBANKNÆRINGEN	12
3.1 Sparebanknæringen	12
3.2 Allmennyttige formål	12
3.3 Sparebanknæringens ulike bidrag til allmennyttige formål	13
4 SPAREBANKNÆRINGENS BEVILGNINGER TIL ALLMENNYTTIGE FORMÅL I TALL	15
4.1 Antall bevilgninger og geografisk utbredelse	15
4.2 Antall bevilgninger og bevilget beløp fordelt på formålsområde og målgruppe	17
4.3 Oppsummering av funn	18
5 HVA GIR SPAREBANKNÆRINGEN MEST TIL?	19
5.1 Hvilke tiltak det bevilges midler til	19
5.2 De største bevilgningene innenfor hvert formålsområde	22
6 CASE-STUDIER	25
7 SAMFUNNSØKONOMISK VERDI AV SPAREBANKNÆRINGENS BIDRAG TIL ALLMENNYTTIGE FORMÅL	37
7.1 Betragtninger som ligger til grunn for lønnsomhetsvurderingen	37
7.2 Forutsetninger og beregningsmetode	38
7.3 Resultater for de to kalkylene	40
8 FREMTIDSUTSIKTER OG GREP FØR Å ØKE LØNNSOMHETEN	42
8.1 Bevilgningene fra sparebanknæringen forventes å øke fremover	42
8.2 Råd for å øke lønnsomheten – for sparebanknæringen samlet	43
8.3 Råd for å øke lønnsomheten – for hver enkelt aktør	43
REFERANSER	45
VEDLEGG A – INFORMASJON OM SPØRREUNDERSØKELSEN	47
VEDLEGG B – DE TI STØRSTE BEVILGNINGENE INNENFOR HVERT FORMÅLSOMRÅDE I 2023	50
VEDLEGG C – BEVILGNINGER OG BEVILGET BELØP I 2023 FORDELT PÅ SPAREBANKSTIFTELSENE OG SPAREBANKENE	52

Sammendrag

Sparebankstiftelser og sparebanker (senere omtalt som sparebanknæringen) deler hvert år ut store deler av eget overskudd til allmennyttige formål, og er en av Norges største private bidragsytere til idrett, kultur og frivillighet. Med allmennyttige formål menes formål som er til nytte for samfunnet og allmennheten i en eller annen form, og som ikke utelukkende kommer en enkeltperson eller en kommersiell virksomhet til gode. Bevilgningene kan være i form av direkte økonomiske bevilgninger til allmennyttige formål, allmennyttige investeringer eller egne aktiviteter som kan defineres som å være av allmennyttig karakter.

Vi har vurdert den samfunnsøkonomiske verdien av sparebanknæringens bidrag i form av direkte økonomiske bevilgninger til allmennyttige formål i 2023. Med bevilgninger refererer vi til tildelinger, gaver, utdelinger og lignende til allmennyttige formål fra sparebanker og sparebankstiftelser. Basert på vår datainnhenting og beregninger, ble det i 2023 bevilget 4,0 milliarder kroner fra sparebanknæringen i form av direkte bevilgninger til allmennyttige formål. I tillegg til de direkte økonomiske bevilgningene, gjennomfører også enkelte sparebankstiftelser og sparebanker allmennyttige investeringer og tilbyr egne allmennyttige aktiviteter.

Basert på innsamlede data, casestudier, dialog med aktører i næringen og egne vurderinger, forventer vi at 1 krone bevilget fra sparebanknæringen gir litt over 3 kroner tilbake til samfunnet. Det betyr at de 4,0 milliardene som ble bevilget til allmennyttige formål i 2023 utløser en brutto samfunnsøkonomisk verdi på 16,5 milliarder kroner. Trekker vi bevilgningene fra nytten, finner vi en nettoverdi på 12,5 milliarder kroner. Usikkerheten i anslaget er stor, og anslaget vi presenterer kan være høyere og lavere. Uavhengig av beregningsforutsetningene vi har lagt til grunn og anslagene vi har endt opp med, er vår vurdering at sparebanknæringen har et stort og betydningsfullt bidrag til det norske samfunnet. Selv om bidraget fra næringen er stort og betydningsfullt, er det også grunn til å tro at det er et potensial for å øke lønnsomheten ytterligere i fremtiden. Vi har derfor utarbeidet anbefalinger for hvordan sektoren kan øke verdien av midler avsatt til allmennyttige formål i fremtiden.

Hovedformål: Å synliggjøre og tallfeste samfunnsøkonomiske verdi

Menon Economics har fått i oppdrag av Sparebankforeningen å vurdere den samfunnsøkonomiske verdien av sparebanknæringens bidrag til allmennyttige formål. Vårt oppdrag har vært å svare på følgende problemstillinger:

- Hva er den samlede samfunnsøkonomiske verdien av sparebanknæringens bidrag til allmennyttige formål?
- Hvordan fordeler den samfunnsøkonomiske verdien seg på ulike formålsområder (eksempelvis idrett, kultur og kompetanse)?
- Hva kan gjøres for å hente ut flere gevinster?

Det er flere ulike tilnærminger til å anslå den samfunnsøkonomiske verdien av sparebanknæringens bidrag til allmennyttige formål. Vi har vurdert den samfunnsøkonomiske verdien av sparebanknæringens bidrag i form av økonomiske bevilgninger til allmennyttige formål i 2023. Det er viktig å merke seg at sparebankstiftelser og sparebanker også gjennomfører allmennyttige investeringer (såkalte formålsinvesteringer) og tilbyr egne allmennyttige aktiviteter. Analysen bygger på statistikk samlet inn fra sparebankstiftelser og sparebanker, intervjuer med de som bevilger og med de som har mottatt bevilgning og gjennomgang av relevant litteratur.

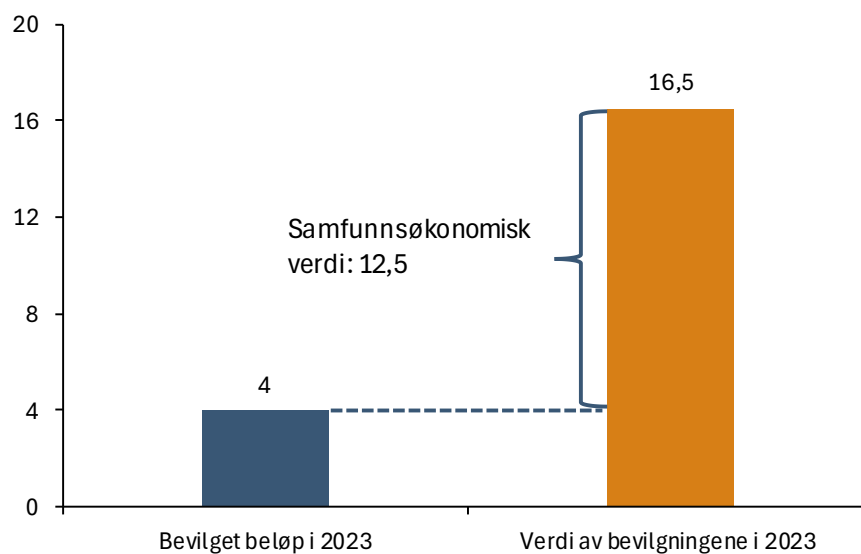
Tre fjerdedeler av bevilget beløp er rettet mot barn og unge

Innsamling av mikrodata fra sparebanknæringen over bevilgninger gitt til allmennyttige formål har gitt oss en unik mulighet til å få et overblikk over bevilgningene gitt i 2023. Analysen viser at sparebanknæringen har bevilget midler til allmennyttige formål i hele Norge. En analyse av bidragsyterne viser at de tre største sparebankstiftelsene - DNB, SR-bank og Hedmark - står for over 50 prosent av det totale bevilgede beløpet fra sparebanknæringen. Formålsområdet som mottar mest støtte, både i antall bevilgninger og i totalbeløp, er idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. Det er imidlertid bevilget nesten like mye til formålsområdene kunst og kultur samt samfunn, utvikling og sosiale tiltak. En betydelig andel av bevilgningene, nesten tre fjerdedeler av det totale beløpet fra sparebanknæringen, er rettet mot barn og unge.

1 krone til allmennyttige formål gir i forventning over 3 kroner tilbake til samfunnet

Sparebanknæringen bevilget 4,0 milliarder kroner til allmennyttige formål i 2023. Vi anslår at den samlede forventede samfunnsøkonomiske verdien av dette bidraget utløser en brutto samfunnsøkonomisk verdi på 16,5 milliarder kroner. Det betyr at vi forventer at 1 krone inn fra sparebanknæringen til allmennyttige formål gir 3,1 kroner tilbake til samfunnet. Trekker vi bevilgningene fra nytten, finner vi en nettoverdi på 12,5 milliarder kroner, se Figur A. Usikkerheten i anslaget er stor.

Figur A Forventede samfunnsøkonomiske verdier av sparebanknæringens bidrag til allmennyttige formål i 2023 sammenlignet med alternativet, i milliarder 2023-kroner

Kilde: Menon Economics

Det kan imidlertid være argumenter for at vi under- eller overvurderer den samfunnsøkonomiske lønnsomheten. Uavhengig av beregningsforutsetningene vi har lagt til grunn og anslagene vi har endt opp med, er vår vurdering at sparebanknæringen har et stort og betydningsfullt bidrag til det norske samfunnet.

Det er et potensial for å øke den samfunnsøkonomiske lønnsomheten fremover

Selv om bidraget fra næringen er stort og betydningsfullt, er vår vurdering at det er et potensial for å øke lønnsomheten ytterligere i fremtiden. Det har flere forklaringer. For det første er ikke bevilgninger til allmennyttige formål nødvendigvis det samme som å maksimere samfunnsøkonomisk lønnsomhet. For eksempel er det for alle sparebankstiftelser (med unntak av Sparebankstiftelsen DNB) et mål om å bidra til allmennyttige formål og utvikling i et avgrenset geografisk område eller målgruppe, som kan være begrensende. For det andre varierer

stiftelsen og bankenes forutsetninger for å identifisere samfunnsøkonomisk lønnsomme bevilgninger. Det kan forklares ved at det er stor variasjon mellom stiftelser og banker i hvor mye administrasjon som anvendes til å identifisere prosjekter det bør bevilges midler til. For det tredje representerer en andel av bevilgningene rene fordelingsvirkninger. Fordelingsvirkninger kan være bra for én region, men trenger ikke å tilføre Norge som helhet noen merverdi. Sett i sammenheng med at bevilgningene fra sparebanknæringen forventes å øke, er vår vurdering at det er et betydelig potensial for å øke den samfunnsøkonomiske lønnsomheten av bevilgningene fra næringen fremover.

Tre anbefalinger for å øke lønnsomheten for sparebanknæringen samlet

Situasjonen med forventning om økte bevilgninger og potensialet for å øke lønnsomheten ytterligere i fremtiden utløser diskusjonen om hva sparebanknæringen kan gjøre for å øke den samfunnsøkonomiske lønnsomheten av bevilgningene. I dialog med utvalgte representanter i næringen og ut fra egne vurderinger har vi utarbeidet følgende råd til næringen samlet:

- **Øke samarbeidet om allmenntilgode formål i sparebanknæringen.** Sparebanknæringen har en felles interesse av å samarbeide når det kommer til bidraget til allmenntilgode formål. Slikt samarbeid kan bidra til at bevilgningene i størst mulig grad realiserer formålene. Samarbeid om dette bidraget i form av deling av kunnskap, arbeidsprosesser og felles finansiering av prosjekter kan bidra til at gode tiltak finansiert av sparebanknæringen i større grad spres og implementeres i hele Norge. Det er imidlertid viktig å ha klart for seg at mulighet for felles finansiering fra Sparebankstiftelser har en begrensning gjennom at de har et avgrenset og vedtektsfestet geografisk nedslagsfelt.
- **Samle og dele kunnskap om de gode tiltakene/prosjektene.** I dag er det få felles samarbeid om å kartlegge og forske på tiltak som har høy effekt og samfunnsøkonomisk verdi. Ved å samarbeide om slik kunnskapsutvikling vil sparebanknæringen samlet kunne profesjonalisere seg ytterligere, få mer igjen for bevilgede midler og i større grad oppfylle formålene. En felles front i kunnskapsutvikling om planlagte/gjennomførte bevilgninger vil bidra til lavere kostnader og bedre bevilgninger. Deling av kunnskapen kan skje gjennom å videreutvikle dagens møteplasser i regi av Sparebankforeningen.
- **Tydeliggjøre grensegangen mot offentlig sektor.** I dialog med representanter fra sparebanknæringen fremkommer det klart at kunnskap og oppfatning om hva som er offentlige oppgaver varierer innad i sparebanknæringen. Grensegang mot andre private aktører, både ideelle og kommersielle aktører, kan også være krevende å forstå. I arbeidet med å prioritere bevilgningene til riktige prosjekter, kan det derfor være veldig nyttig å ha en klarhet i hva sparebanknæringen kan finansiere og ikke.

Tre anbefalinger for å øke lønnsomheten for hver enkelt sparebankstiftelse/-bank

Situasjonen sparebanknæringen står i, med forventning om økte bevilgninger og potensial for å øke lønnsomheten ytterligere, aktualiserer også at hver enkelt sparebank og sparebankstiftelse gjør grep for at bevilgningene gir mest mulig tilbake til samfunnet i tråd med formålene. På aktørnivå anbefaler vi følgende grep:

- **Vurder om det settes av nok og riktige ressurser til å finne de gode prosjektene.** Som nevnt er det store variasjoner mellom aktørene i sparebanknæringen når det gjelder hvor mye ressurser som er satt av til å lyse ut søknadsrunder, identifisere gode prosjekter og følge dem opp. Det er derfor grunn til å stille seg spørsmålet om bevilgningene til allmenntilgode formål delvis er underadministrert. Vi har ikke svaret på dette spørsmålet, men mener det er et viktig spørsmål som hver enkelt sparebankstiftelse og sparebank bør spørre seg om. Målet bør være at administrasjonen brukes kostnadseffektivt for å identifisere prosjektene som i størst grad bidrar til oppfyllelse av formålet og i den grad det er forenelig med formålet øker den samfunnsøkonomiske lønnsomheten av bevilgningene.

- **Prioriter tid til å bygge kompetanse og fagmiljø i samarbeid med resten av næringen.** Det er viktig at sparebankstiftelsene og sparebankene prioriterer tilstrekkelig med tid til å bygge kompetanse og fagmiljø med resten av næringen. Prioritering av aktiviteter som på en effektiv måte øker kunnskapen i sektoren, slik som erfaringsutveksling og samarbeid med andre stiftelser og aktører, vil gjøre det lettere å identifisere søknader/prosjekter som treffer formålet og øke bevisstheten om hva som kjennetegner gode prosjekter.
- **Vurder om formålsinvesteringer kan øke lønnsomheten av bevilgningene.** Vår rapport er avgrenset til bevilgninger som gis til allmennyttige formål. Det er også viktig å anerkjenne at sparebanknæringen kan bidra til allmennyttige formål på flere måter. For eksempel har Sparebankstiftelsen DNB de siste årene investert for å oppfylle formålet sitt. Et konkret eksempel på en slik formålsinvestering er Lågøya i Oslofjorden, som DNB kjøpte i 2022 for å gjøre den tilgjengelig for allmennheten (Sparebankstiftelsen DNB, 2024). Fordelen med en formålsinvestering av denne typen er at den gir bruksnytte og opsjonsnytte for mange mennesker, gir langvarige effekter, og om man skulle finne ut at det var en dårlig beslutning å investere, kan man selge. Gode formålsinvesteringer kan også gi avkastning. Sett i sammenheng med naturkrisen og at det hver eneste dag bygges ned natur, kan tilsvarende investeringer bidra til å stoppe naturtapet. For som grunneier har man i de aller fleste saker det siste ordet om hva eiendommen skal brukes til og bestemmer hvordan naturen på eiendommen skal forvaltes.

1 Bakgrunn, problemstillinger og avgrensinger

Sparebanknæringen bidrar årlig med store summer til allmenntilgittige formål. Menon Economics har på oppdrag fra Sparebankforeningen vurdert den samfunnsøkonomiske verdien av sparebanknæringens bidrag til allmenntilgittige formål i 2023 og hvordan verdien fordeler seg på ulike formålsområder.

1.1 Bakgrunn

Sparebanknæringen deler hvert år ut store deler av eget overskudd (samfunnskapitalen) til allmenntilgittige formål, og er en av Norges største private bidragsytere til idrett, kultur og frivillighet. Med allmenntilgittige formål menes formål som er til nytte for samfunnet og allmenheten i en eller annen form, og som ikke utelukkende kommer en enkeltperson eller en kommersiell virksomhet til gode (Sparebankforeningen, 2021). Bevilgningen kan være i form av direkte tildelinger til allmenntilgittige formål, allmenntilgittige investeringer eller egne aktiviteter som kan defineres som å være av allmenntilgittig karakter.

1.2 Problemstillinger

Hovedformålet med prosjektet har vært å synliggjøre og tallfeste den samfunnsøkonomiske verdien av bevilgningene som gis til ulike allmenntilgittige formål ved å svare på følgende problemstillinger:

- Hva er den samlede samfunnsøkonomiske verdien av sparebanknæringens bidrag til allmenntilgittige formål?
- Hvordan fordeler den samfunnsøkonomiske verdien seg på ulike formålsområder (eksempelvis idrett, kultur og kompetanse)?
- Hva er gevinstpotensialet og hva kan gjøres for å hente ut flere gevinster?

1.3 Avgrensninger og begreper

Vi benytter sparebanknæringen som en fellesbetegnelse på sparebankstiftelser og sparebanker.

Vi har gjort enkelte avgrensninger for prosjektet. Prosjektet og problemstillingene er avgrenset til å gjelde midlene som er bevilget i 2023. Dette innebærer at enkelte av bevilgningene kan strekke seg over flere år. Videre har vi tatt utgangspunkt i sparebankstiftelser og sparebankers direkte økonomiske bevilgninger til allmenntilgittige formål. Det er viktig å merke seg at sparebankstiftelser og sparebanker også kan gjennomføre allmenntilgittige investeringer og gi gaver (eksempelvis instrumenter til talenter), samt organisere egne allmenntilgittige aktiviteter, som nærmere beskrevet i kapittel 3.3. Denne rapporten er imidlertid avgrenset til å anslå sparebanknæringens bidrag til allmenntilgittige formål i form av direkte økonomisk støtte.

Videre har vi sett bort fra sponsorat og sponsorvirksomhet. Det vil si midler som benyttes strategisk for å etablere eller forsterke en merkevare, og hvor det er krav om gjenytelse knyttet til markedsføring av giveren.¹ I tillegg er bidrag til utlandet ekskludert fra vår undersøkelse.

¹ Se også <https://www.sparebankforeningen.no/artikler/2024/qavetildelinger-2022/>

Vi har også lagt til grunn en anerkjent kategorisering av formålsområde og målgruppe. Samtidig vet vi at kategoriseringspraksisen varierer innad i sparebanknæringen.

Til slutt vil vi presisere at vi i denne rapporten i hovedsak benytter begrepet bevilgninger gjennomgående. Med bevilgninger refererer vi til tildelinger, gaver, utdelinger og lignende til allmennyttige formål fra sparebanker og sparebankstiftelser.

1.4 Leseveiledning

Kapittel 1 gir en kort oversikt over problemstillinger og forutsetninger for oppdraget. I kapittel 2 beskrives den metodiske tilnærmingen for å svare ut problemstillingene. Kapittel 3 og 4 beskriver hvordan sparebanknæringen bidrar til allmennyttige formål og hvor mye som bevilges, og i kapittel 5 går vi nærmere inn på ulike områder det bevilges midler til. I kapittel 6 beskrives fem ulike tiltak eller initiativ som har mottatt bevilgning fra sparebanknæringen, og det drøftes hva dette kan ha å si i samfunnsøkonomisk forstand. I kapittel 7 svarer vi ut problemstillingene ved å beskrive og vurdere den samfunnsøkonomiske verdien av sparebanknæringens bidrag til allmennyttige formål, før vi i kapittel 8 beskriver våre anbefalinger.

2 Metodisk tilnærming

I denne rapporten forsøker vi å beskrive og anslå den forventede samfunnsøkonomiske verdien av sparebanknæringens bidrag til allmenntilgittige formål i Norge. Vi har lagt vekt på å synliggjøre usikkerheten ved alle våre anslag.

2.1 Hva menes med samfunnsøkonomisk verdi?

Den samfunnsøkonomiske verdien av sparebanknæringens bidrag til allmenntilgittige formål går utover selve aktivitetene og midlene som tildeles eller investeres. Pengestrømmer og aktivitetsoversikter er viktige for sammenheng, men vårt fokus i denne rapporten er å beskrive og kvantifisere hvordan bevilgningene, aktivitetene og investeringene skaper velferd for de som deltar, mottar eller på annen måte nyter godt av bidragene fra næringen. Disse velferdseffektene kan manifestere seg på flere måter, blant annet økt livskvalitet, forbedret helse, økt mestring, økt arbeidsdeltakelse og økt følelse av trygghet. Målet med prosjektet har vært å, så langt det er faglig forsvarlig, kvantifisere disse verdiene.

En viktig faktor i vurderingen av samfunnsøkonomisk verdi er addisjonalitet, som refererer til den merverdien eller tilleggseffekten som oppstår som følge av sparebanknæringens bidrag, sammenlignet med hva som ville skjedd uten disse bidragene. I denne konteksten er det relevant å vurdere om de aktivitetene og investeringene som støttes, ville ha funnet sted uansett, eller om sparebanknæringens bidrag har vært avgjørende for at disse tiltakene kunne realiseres. Dette er noe vi har forsøkt å ta høyde for i kvantifiseringen av verdien av sparebanknæringens bidrag til allmenntilgittige formål.

2.2 Datakilder

Vi har benyttet både kvalitative og kvantitative metoder for datainnsamling og -analyse i prosjektet. De viktigste datakildene har vært en spørreundersøkelse rettet mot sparebankstiftelser og sparebanker, intervjuer/casestudier og dokumentstudier.

Spørreundersøkelse

For å kunne måle den samfunnsøkonomiske verdien av bevilgningene i 2023, har vi gjennomført en omfattende spørreundersøkelse blant sparebankstiftelsene og sparebankene som bevilger penger til allmenntilgittige formål. Spørreundersøkelsen ble distribuert via e-post til 40 sparebankstiftelser og 17 sparebanker. Mottakerne av spørreundersøkelsen var basert på dialog med Sparebankforeningen og deres oversikt over kontaktpersoner i sparebankstiftelsene og sparebankene. Vi vil presisere at det på tidspunktet da undersøkelsen ble sendt ut, eksisterte 40 sparebankstiftelser. Siden da har det blitt etablert to nye sparebankstiftelser som ikke mottok spørreundersøkelsen. Se Vedlegg A for en liste over stiftelsene og bankene som mottok spørreundersøkelsen, samt ytterligere informasjon om spørreundersøkelsen.

Besvarelsene på spørreundersøkelsen har resultert i et detaljert mikrodatasett som gir innsikt i hver enkelt bevilgning, inkludert informasjon om mottaker, beløp, formålsområde², fylke og målgruppe. Svarandelene for henholdsvis sparebankstiftelser og sparebanker er vist i Tabell 2-1. Svarandelene er uttrykt på tre ulike måter: andel sparebankstiftelser og sparebanker som har besvart undersøkelsen, andel av totalt antall bevilgninger i

² Formålsområdene som sparebankstiftelsene og sparebankene kunne kategorisere bevilgningene under var: Kunst og kultur, Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv, Humanitære tiltak og helseformål, Samfunn, utvikling og sosiale tiltak, Kompetanse, utdanning og forskning, Klima og miljø, naturvern, Næringsutvikling og Annet.

2023, samt andel av totalt bevilget beløp i 2023. I løpet av prosjektet har vi opparbeidet oss informasjon om at det er flere sparebanker som bevilger midler til allmennyttige formål enn vi var klar over innledningsvis i prosjektet. Disse bankene har ikke fått muligheten til å besvare undersøkelsen og svarandelen fra bankene er lavere enn for sparebankstiftelsene. Vi har ikke en fullstendig oversikt over antall bevilgninger og totalt bevilget beløp fra alle sparebankstiftelser og sparebanker i 2023. For å anslå dette for de sparebankstiftelsene som ikke har besvart undersøkelsen, har vi basert oss på en gjennomgang av årsrapporter og informasjon tilgjengelig på nettsidene til de aktuelle stiftelsene. For sparebankene som ikke fikk mulighet til å besvare undersøkelsen har vi innhentet beløpene som disse bankene bevilget i 2023, men vi har ikke hatt mulighet til å anslå det totale antallet bevilgninger. Dette innebærer at svarandelene for antall bevilgninger i 2023 og bevilget beløp i 2023 er omtrentlige, men de gir likevel en god indikasjon på vårt datagrunnlag. Vår vurdering er at vårt datagrunnlag er tilstrekkelig for å kunne vurdere den samfunnsøkonomiske verdien av bevilgningene.

Tabell 2-1 Spørreundersøkelse til sparebankstiftelser og sparebanker – svarandel og statistisk feilmargin

Sparebankstiftelsene				
	Antall svar	Totalpopulasjon	Svarandel, i prosent	Statistisk feilmargin, i prosent**
Antall stiftelser	36	42	85,7	+/- 6
Antall bevilgninger i 2023	8 316	10 100*	82,3	+/- <1
Bevilget beløp i 2023 (milliarder kroner)	2,42	2,60*	93,1	+/- <1
Sparebankene				
Antall sparebanker som bevilger til allmennyttige formål	9	69	13,0	+/- 31
Antall bevilgninger i 2023	4 033	N/A***	N/A***	N/A***
Bevilget beløp i 2023 (milliarder kroner)	0,745	1,650*	45,0	+/- <1

Vi har ikke en fullstendig oversikt over antall bevilgninger og totalt bevilget beløp i 2023 for alle sparebankstiftelser og sparebanker som ikke har besvart spørreundersøkelsen. For å anslå dette for de sparebankstiftelsene som ikke har besvart undersøkelsen, har vi basert oss på en gjennomgang av årsrapporter og informasjon tilgjengelig på nettsidene til de aktuelle stiftelsene. For å anslå dette for sparebankene har vi etterspurt bankenes bevilgede beløp til allmennyttige formål. **Den statistiske feilmarginen uttrykker påliteligheten av et tall og kan tolkes som at vi kan være 95 prosent sikre på at dersom totalpopulasjonen hadde avgitt svar, så ville svarene falle innenfor +/- 5 prosent av svarene i denne undersøkelsen. *Vi har ikke oversikt over antallet bevilgninger fra sparebankene som ikke ble inkludert i spørreundersøkelsen, kun beløpet disse bankene bevilget.*

Svarandelene for antall bevilgninger og bevilget beløp i 2023 er relativt høye for sparebankstiftelsene. Til tross for at spørreundersøkelsen kun ble sendt ut til 17 av de 69 sparebankene som bevilger til allmennyttige formål, dekker vi nesten 50 prosent av det totale bevilgede beløpet til sparebankene. Totalt dekker vi 75 prosent av bevilgningsbeløpet til sparebanknæringen.

Disse funnene gjenspeiles også i den statistiske feilmarginen. Den statistiske feilmarginen uttrykker påliteligheten av et tall og kan tolkes som at vi med 95 prosent sikkerhet kan si at dersom totalpopulasjonen hadde besvart, ville svarene falle innenfor +/- 5 prosent av resultatene i denne undersøkelsen. Den statistiske feilmarginen for antall sparebankstiftelser og antall sparebanker som har besvart, er henholdsvis +/- 6 og 31 prosent. Dersom vi imidlertid ser på antall bevilgninger i 2023 og bevilget beløp i 2023, er den statistiske feilmarginen mindre enn +/- 1 prosent. Basert på dette anser vi at vi har et solid datagrunnlag for å analysere effekten av bevilgningene.

I tillegg til detaljerte data om bevilgninger fra sparebanker og sparebankstiftelser, har vi samlet inn makrodata om antall bevilgninger, totalt tildelt beløp, totale inntekter, resultat før bevilgninger og forventet utvikling i bevilgninger fra 2023 til 2024. Vi har mottatt makrodata fra alle stiftelser og avdelinger som vi har mottatt mikrodata fra, samt fra tre ytterligere sparebankstiftelser.

Intervjuer – både med de som bevilger og med de som har mottatt bevilgning

I tillegg til spørreundersøkelsen rettet mot sparebankstiftelser og sparebanker, har en viktig del av datainnsamlingen vår vært å intervju enkelte sparebankstiftelser og organisasjoner/prosjekter som har mottatt bevilgninger fra sparebankstiftelser og/eller sparebanker. Disse intervjuene har gitt oss innsikt i hvordan sparebankstiftelsene og sparebankene vurderer og prioriterer når de skal bevilge midler. Dette er spesielt relevant for å forstå addisjonaliteten i bevilgningene. Intervjuene med ansatte i mottakerorganisasjonene har vært verdifulle for å forstå hvor stor betydning bevilgningene kan ha for mottakerne og hvilke aktiviteter som blir muliggjort. Disse intervjuene er også benyttet til å beskrive ulike tiltak eller initiativ som har mottatt bevilgning fra sparebanknæringen og hva dette kan ha å si i samfunnsøkonomisk forstand.

Ansatte i følgende organisasjoner er intervjuet i løpet av prosjektperioden:

- Sparebankstiftelsen DNB
- Sparebankstiftelsen Hedmark
- Sparebankstiftelsen Hallingdal
- Guttas Campus
- Talent Norge
- Prosjektleder for prosjektet «Reine Vassdrag»

I tillegg til disse intervjuene har vi deltatt på Sparebankforeningens konferanse med flere av deres medlemsorganisasjoner, samt Stiftelseskonferansen i april 2024. Samtaler med flere ansatte i sparebankstiftelsene på disse arrangementene har gitt oss ytterligere innsikt i hva de velger å støtte og hvordan de arbeider.

Dokumentstudier

Vi har også gjennomført dokumentstudier av litteratur som belyser verdien av bevilgninger både på mikro- og makronivå. Dette omfatter årsrapporter, vedtekter, rapporter, utredninger og annen skriftlig informasjon om bevilgninger. Vi har gjennomgått både offentlig tilgjengelige dokumenter og materiale mottatt direkte fra enkelte organisasjoner og prosjekter som har mottatt støtte fra sparebanknæringen.

3 Gaveinstituttet til sparebanknæringen

Sparebanker har over tid vært kjent for å reinvestere deler av sitt overskudd til allmennyttige formål, drevet av prinsippet om deres eierløse kapital. Denne eierløse kapitalen har også dannet grunnlaget for opprettelsen av sparebankstiftelser. Allmennyttige formål inkluderer initiativer, prosjekter og aktiviteter som gagnar samfunnet og allmennheten, og som ikke utelukkende kommer en enkeltperson eller en kommersiell virksomhet til gode. Støtten fra sparebankene og sparebankstiftelsene kan gis i form av direkte bevilgninger, allmennyttige investeringer eller egne arrangementer og aktiviteter av allmennyttig karakter.

3.1 Sparebanknæringen

Per 1. august 2024 består sparebanknæringen av 82 sparebanker og 42 sparebankstiftelser. Denne strukturen er resultatet av en langvarig utvikling som har formet næringen over flere år.

Sparebanker har lange tradisjoner

Den første norske sparebanken ble etablert for rett over 200 år siden, i 1822. I årene som fulgte ble det opprettet flere sparebanker rundt omkring i landet. Fra 1840 har sparebankene vært kjent for å reinvestere en del av sitt overskudd tilbake til samfunnet gjennom støtte til sosiale og veldedige formål. Dette følger av at deler av sparebankenes kapital ikke tilhører en bestemt eier, såkalt «eierløs kapital» (Sparebankforeningen, 2024).

I dag representerer de norske sparebankene en stor og viktig del av den norske finansnæringen, med en markedsandel som representerer omtrent en tredjedel av det totale utlånsmarkedet (Sparebankforeningen, 2021). Gjennom fusjoner og omorganiseringer har antallet sparebanker blitt redusert fra omtrent 600 på 1960-tallet til under 100 i 2022 (Winkelman, 2022). Denne konsolideringen har ført til færre, men mer robuste og konkurransedyktige sparebanker, som har resultert i en sterkere sparebanknæring som helhet (Sparebankforeningen, 2021).

Eierløs kapital som grobunn for sparebankstiftelser

En unik egenskap ved sparebankene er deres «eierløse kapital». Dette er kapital som ikke har en bestemt eier og som stammer fra bankens opprinnelige etablering. Når sparebankene gjennomfører omdanning, sammenslåinger eller endringer i egen kapitalstruktur, legges ofte den eierløse kapitalen i en egen sparebankstiftelse. Samtidig videreføres bankvirksomheten i en ny sparebank, og sparebankstiftelsen beholder en eierandel i den videreførte banken (Sparebankforeningen, 2021).

Den første sparebankstiftelsen ble opprettet i 2002, men de fleste sparebankstiftelser har blitt etablert etter 2009. Dette skyldes en lovendring i 2009 som gjorde det enklere for sparebanker å velge mellom forskjellige modeller for omdanning, sammenslåing og kapitalstruktur. Siden den første sparebankstiftelsen ble etablert i 2002, har antallet sparebankstiftelser vokst til 42 per 1. juli 2024 (Sparebankforeningen, 2024).

Sparebankstiftelsene er finansstiftelser opprettet av en sparebank, og finansieres gjennom utbytte fra eierandeler i sparebankene og inntekter fra annen kapitalforvaltning. Både sparebanker og sparebankstiftelser kan bidra til allmennyttige formål.

3.2 Allmennyttige formål

Hva ligger i begrepet allmennyttige formål?

Sparebankforeningen har definert rammene for begrepet allmennyttig formål. Ifølge Sparebankforeningen skal allmennyttige formål forstås slik (Sparebankforeningen, i.d.):

«Et allmennyttig formål er et formål som har en viss allmenn oppslutning som gjør at tilstrekkelig mange personer får glede av gaven. Motsatsen til dette er at gaven bare kommer en person, eller en for snever krets av personer, til gode. Dersom gaven fremmer privatøkonomiske interesser er den ikke å betrakte som allmennyttig. Typiske eksempler på allmennyttige formål er kunstnerisk utsmykning av offentlige byggverk, helse- og sykeinstitusjoner, forskning, rekreasjons-, idretts- og fritidstiltak.»

Allmennyttig formål kan derfor betraktes som initiativer, prosjekter eller aktiviteter som gagnar samfunnet og allmennheten, og som ikke utelukkende kommer en enkeltperson eller en kommersiell virksomhet til gode.

Forskjellen mellom allmennyttige bevilgninger og sponsorater

Bevilgninger fra sparebanknæringen til allmennyttige formål må ikke forveksles med et sponsorat. Et sponsorat er en finansiell eller materiell støtte gitt av en organisasjon eller individ til en aktivitet, arrangement, person eller organisasjon, vanligvis med formål om å oppnå markedsføringsfordeler og økt profilering. Derimot er gaveutdelingsvirksomhet en overføring av midler eller ressurser uten forventning om direkte motytelse eller markedsføringsfordeler, ofte gitt for å støtte et spesifikt formål eller bidra til en god sak. Kravet om at sparebanknæringens gavevirksomhet skal rette seg mot allmennyttige formål gjelder tilsvarende ikke ved sponsoraktivitet, men er selvsagte i forbindelse med sparebanknæringens gaveutdelingsvirksomhet (Sparebankforeningen, 2021). Det allmennyttige arbeidet skal ta sikte på å støtte samfunnet banken eller stiftelsen opererer innenfor, og bevilgningene er derfor som regel av lokal og regional karakter (Sparebankforeningen, 2021).

3.3 Sparebanknæringens ulike bidrag til allmennyttige formål

Formålet i vedtektene er definerende for sparebankstiftelsenes bidrag

Stiftelser reguleres av vedtektene til stiftelsen og av stiftelsesloven og finansforetaksloven. En stiftelse er iht. stiftelsesloven § 2 en formuesverdi som er stilt til rådighet for et bestemt formål av ideell, humanitær, kulturell, sosial, utdanningsmessig, økonomisk eller annen art. Stiftelser har som oppgave å oppfylle formålet i vedtektene til stiftelsen. Det er særlige regler for sparebankstiftelsene, sammenliknet med andre stiftelser. I henhold til Lov om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) § 12-25 skal det i vedtektene for en sparebankstiftelse fastsettes at stiftelsen skal videreføre sparebanktradisjonene og ha som formål et langsiktig og stabilt eierskap i sparebanken eller den omdannede banken. Videre følger det av § 12-26 tredje ledd at en sparebankstiftelse som benytter årets overskudd til gaver til allmennyttige formål, skal legge vekt på å fremme utviklingen i områder hvor den kapitalen som er tilført stiftelsen da den ble opprettet, er frembrakt, eller til avsetning til et gavefond med samme formål.

Denne lovgivningen gjenspeiler de to hovedformålene som ofte kjennetegner sparebankstiftelser:

1. *Forvaltning av eierskap:* Sparebankstiftelser opprettes ofte for å forvalte eierandelene i den videreførte banken (sparebanken). Dette sikrer at sparebanktradisjonene og de opprinnelige verdiene videreføres.
2. *Bidrag til allmennyttige formål:* En andel av avkastningen fra den eierløse kapitalen brukes på allmennyttige formål. Dette kan inkludere økonomisk støtte til kultur, idrett, utdanning, sosial utvikling, helse og miljøprosjekter. Sparebankstiftelsene søker ofte å bidra til lokal og regional utvikling gjennom sine bidrag.

Tilsvarende har også sparebanker lange tradisjoner for å bidra til positiv utvikling og nytte for samfunnet, og noen sparebanker har etablert egne samfunnsavdelinger eller tilsvarende som bevilger midler til allmennyttige formål. Så vidt vi har oversikt over bevilget om lag 70 sparebanker midler til allmennyttige formål i 2023.

Ulike typer bidrag fra sparebanknæringen til allmenntilgige formål

Støtte fra sparebankstiftelsene og sparebankene er rettet mot allmenntilgige formål (Sparebankforeningen, 2021). Støtten kan bestå av direkte bevilgninger til ulike mottakere, allmenntilgige formålsmvesteringer og/eller egne aktiviteter som er å betrakte som allmenntilgige:

- *Direkte bevilgninger i form av økonomisk støtte til allmenntilgige formål:* Dette kan inkludere økonomisk støtte til lokale organisasjoner, arrangementer og aktiviteter som bidrar til samfunnets kulturelle, sosiale og idrettslige utvikling. Eksempler kan være støtte til lokale idrettslag, frivillige organisasjoner, kulturfestivaler, kunstprosjekter og utdanningsinstitusjoner. For eksempel kan et lokalt idrettslag få støtte til oppgradering av sportsfasiliteter, eller en kulturell festival kan motta midler for å fremme lokal kunst og musikk.
- *Allmenntilgige formålsmvesteringer i utstyr, prosjekter, virksomhet eller annet:* Sparebankstiftelsene kan også foreta investeringer i prosjekter som har en varig og positiv innvirkning på lokalsamfunnet. Dette kan inkludere oppgradering av offentlig infrastruktur som parker og lekeplasser, støtte til etablering av helse- og velferdstjenester, eller investeringer i miljøprosjekter som fremmer bærekraftig utvikling. For eksempel kan en sparebankstiftelse finansiere bygging av en ny lekeplass i et nabolag.
- *Egne aktiviteter som er av allmenntilgig karakter (f.eks. egne arrangement rettet mot bestemte grupper):* Sparebankstiftelsene kan også organisere egne initiativer og arrangementer. Dette kan inkludere arrangementer som helse- og velferdstiltak for eldre eller spesifikke aktiviteter for personer med nedsatt funksjonsevne. Eksempler på egne aktiviteter som stiftelser har arrangert er "strandryddelag"/innsamling av plast og annet avfall der skoleelever kan delta, og opplæring til organisasjoner i økonomi og fornuftig forbruk. Et annet eksempel på egne aktiviteter er å gi gratis utlån av buss for å frakte barn til ulike museer.

4 Sparebanknæringens bevilgninger til allmennyttige formål i tall

Det ble bevilget 4,0 milliarder kroner fra sparebanknæringen til allmennyttige formål i 2023. Vi har innhentet detaljert data på over 12 000 bevilgninger, som tilsvarer 3,2 milliarder av det totale beløpet (79 prosent). I tillegg har vi innhentet verdien på bevilgningene som ble bevilget av sparebankene som ikke fikk mulighet til å besvare spørreundersøkelsen. Disse bankene bevilget om lag 860 millioner i 2023. Dataene vi har fått tilgang på tilsier at det er flest bevilgninger i Trøndelag og det største samlede beløpet i Oslo. De tre største sparebankstiftelsene (DNB, SR-bank og Hedmark) står for mer enn 50 prosent av totalt bevilget beløp. Blant sparebankene bevilget Sparebank 1 Nord Norge, Sparebank 1 SMN og Sparebanken Vest mest midler til allmennyttige formål i 2023. Mesteparten av midlene gikk til idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv, kunst og kultur, samt samfunn, utvikling og sosiale tiltak. Nesten tre fjerdedeler av totalt bevilget beløp fra sparebanknæringen ble prioritert til barn og unge.

4.1 Antall bevilgninger og geografisk utbredelse

Spørreundersøkelsen som ble sendt ut til sparebankstiftelser og sparebanker som bevilger midler til allmennyttige formål, dekker over 12 000 av bevilgningene i 2023. Bevilgningene er spredt over alle fylker, fra Nordkappfestivalen i Honningsvåg til forhindring av utenforskap for ungdom i Kristiansand. En oversikt over det totale beløpet bevilget fordelt på fylkene er illustrert i Figur 4-1.

Figur 4-1 Bevilget beløp fordelt på fylker i 2023

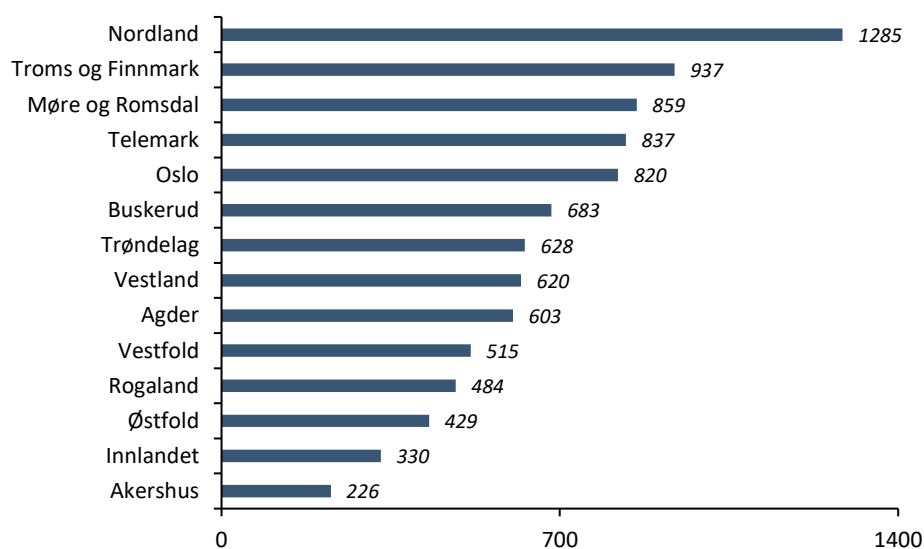

*N=95. Kartet inkluderer bevilgningene som er innhentet gjennom spørreundersøkelsen (3,2 milliarder), samt verdien på bevilgningene som ble bevilget av sparebankene som ikke fikk mulighet til å besvare spørreundersøkelsen (860 millioner). En andel av bevilgningene som ble innhentet gjennom spørreundersøkelsen er bevilget til nasjonale prosjekter (340 millioner) og til prosjekter som går over flere fylker (290 millioner), disse bevilgningene er ikke inkludert i kartet. Kartet viser oversikt over verdien på bevilgningene som er gitt i de ulike fylkene, og giver av bevilgningen kan derfor være lokalisert utenfor gjeldende fylke. 58 av bevilgningene i Nord-Norge er bevilget i Svalbard. Kilde: Spørreundersøkelse til sparebankstiftelser og sparebanker, bearbeidet av Menon Economics.

Av kartet ovenfor kommer det frem at Oslo skiller seg ut med nesten 600 millioner i bevilget verdi til allmenntilgjengelige formål i 2023.³ Deretter kommer Vestlandet med 400 millioner i bevilget beløp. På den andre siden finner vi Innlandet og Vestfold med de laveste bevilgede beløpene.

Den høye verdien bevilget til Oslo blir enda mer fremtredende om vi korrigerer for størrelse, men utlignes om vi korrigerer for folketall. Sistnevnte er illustrert i Figur 4-2. Figuren viser at Nordland mottok det største bevilgede beløpet per innbygger, med nesten 1 300 kroner per person. Det bevilges relativt lite i Akershus og Innlandet når man tar hensyn til folketallet, hvor begge fylkene har under 400 kroner i bevilget beløp per person.

Figur 4-2 Bevilget beløp per innbygger fordelt på fylker i 2023, i 2023-kroner

Kilde: Spørreundersøkelse til sparebankstiftelser og sparebanker, bearbeidet av Menon Economics. SSB (Tabell: 11342).

De 36 sparebankstiftelsene som svarte på spørreundersøkelsen sto til sammen for 8 300 bevilgninger til en verdi på 2,4 milliarder kroner i 2023. Dette tilsvarer et gjennomsnittlig beløp per bevilgning på 290 000 kroner. Sparebankstiftelsen DNB bidro med nesten halvparten av bevilgningene og over halvparten av totalverdien. Dette skyldes til dels en bevilgning på nesten 400 millioner kroner til arbeid innen journalistikk, demokrati og ytringsfrihet. For en fullstendig oversikt over antall bevilgninger og bevilget beløp fordelt på sparebankstiftelsene, se Vedlegg C.

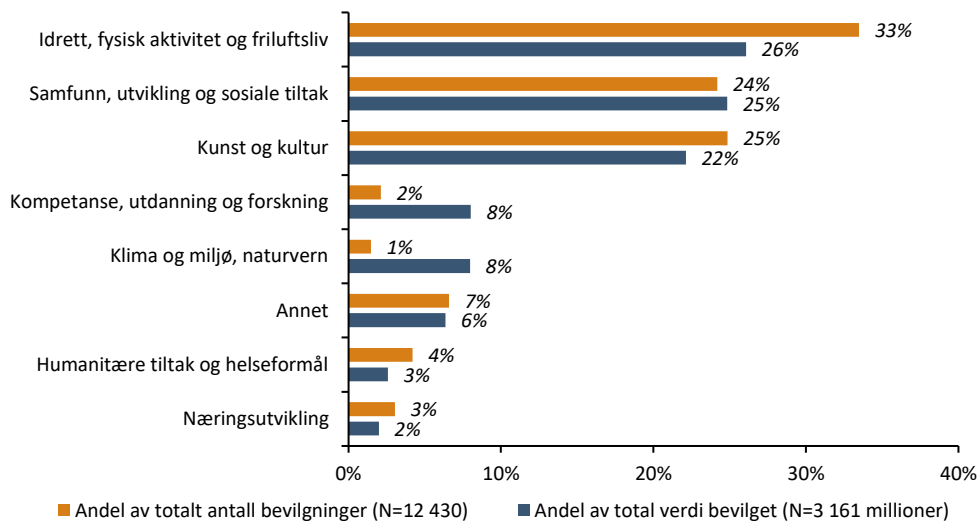
³ Sparebankstiftelsen DNB bevilget 388,5 millioner kroner for å utvikle Amediastiftelsen som en selvstendig, allmenntilgjengelig stiftelse som blant annet kan støtte journalistikk og medieutvikling. Denne bevilgningen kan medføre at det totale bevilgede beløpet til Oslo fremstår som større en normalt. I fravær av denne bevilgningen er det totale bevilgede beløpet til Oslo 200 millioner kroner i 2023.

Sparebankene som svarte på spørreundersøkelsen, sto for i overkant av 4 000 bevilgninger til en verdi av 745 millioner kroner i 2023. Dette gir et gjennomsnittlig bevilget beløp på 180 000 kroner. For sparebankene som ikke fikk mulighet til å besvare spørreundersøkelsen, etterspurte vi informasjon om verdien på bevilgninger i 2023. Resultatet av etterspørringen var at det var 54 ytterligere sparebanker som bevilget midler på til sammen 900 millioner kroner. Sparebank 1 Nord Norge, Sparebank 1 SMN og Sparebank 1 bevilget mest og sto til sammen for 60 prosent av de totale bevilgede midlene fra sparebankene. For en fullstendig oversikt over antall bevilgninger og bevilget beløp fordelt på sparebankene, se Vedlegg C.

4.2 Antall bevilgninger og bevilget beløp fordelt på formålsområde og målgruppe

For å kunne si noe om den samfunnsøkonomiske verdien av bevilgningene, står det sentralt å indentifisere hvilke formålsområder det er bevilget til. Vi har derfor bedt stiftelsene og bankene om å kategorisere bevilgningene etter formålsområde. Som vi ser av Figur 4-3, ble det bevilget mest til idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i 2023, både i antall bevilgninger og beløp. Dette er etterfulgt av bevilgninger til formålsområdene samfunn, utvikling og sosiale tiltak og kunst og kultur.

Figur 4-3 Bevilgninger fordelt på formålsområde i 2023

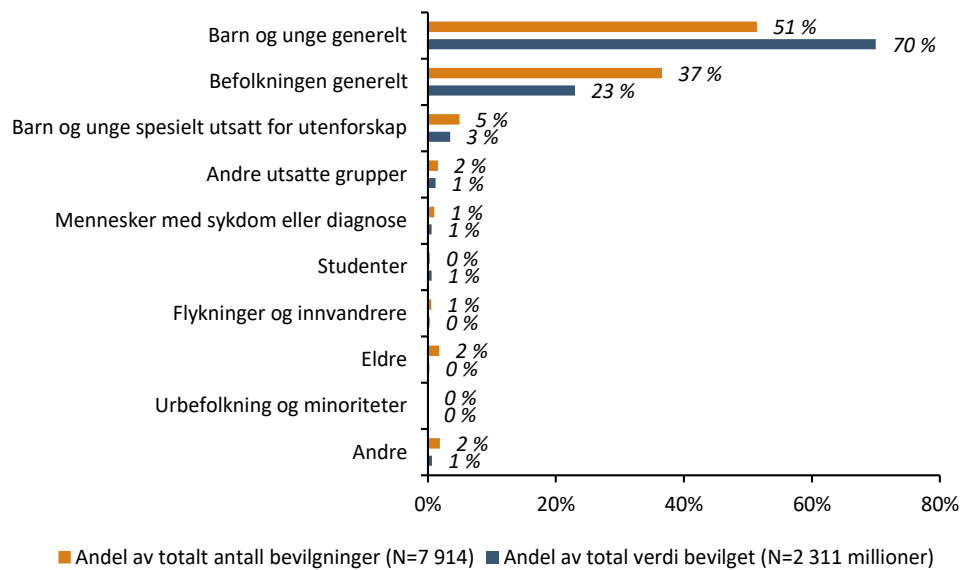
N=45. Kilde: Spørreundersøkelse til sparebankstiftelser og sparebanker, bearbejdet av Menon Economics

Vi har også undersøkt hvilke målgrupper sparebankstiftelsene og sparebankene bevilger midler til. Dette er interessant i seg selv, og av relevans for beregning av den samfunnsøkonomiske verdien av bevilgningene. I spørreundersøkelsen er det imidlertid ikke alle sparebankstiftelser og sparebanker som har hatt mulighet til å rapportere på dette, og datagrunnlaget er derav noe svakere enn resultatene fremlagt ovenfor. Av de 12 000 bevilgningene vi har i datagrunnlaget vårt, har vi informasjon om målgruppen for 7 900 bevilgninger.

Som Figur 4-4 viser, mottar målgruppen «barn og unge generelt» flest bevilgninger og 70 prosent av det totale bevilgede beløpet i 2023. Det gis også mange bevilgninger til målgruppen «befolkningen generelt».

Figur 4-4

Bevilgninger fordelt på målgruppe i 2023*

N=41. *Målgruppen «Barn og unge spesielt» omhandler bevilgninger som går til barn og unge som er spesielt utsatt for utenforskap, mens «Barn og unge generelt» refererer til bevilgninger som er gitt til tiltak som treffer alle barn og unge. Kilde: Spørreundersøkelse til sparebankstiftelser og sparebanker, bearbeidet av Menon Economics

Basert på tilbakemeldinger fra sparebankstiftelsene og sparebankene som besvarte spørreundersøkelsen, vet vi at flere har funnet det utfordrende å definere målgruppen for de ulike bevilgningene. Flere har imidlertid forsøkt å kategorisere bevilgningene etter målgruppe. Vi anser likevel resultatene fra disse svarene som noe mindre presise. For eksempel kan det være tilfeller der bevilgninger kategorisert under «befolkningen generelt» egentlig tilhører andre målgrupper. Disse resultatene må derfor tolkes med forsiktighet.

4.3 Oppsummering av funn

Innsamling av mikrodata fra sparebanknæringen over bevilgninger gitt til allmennyttige formål har gitt oss en unik mulighet til å få et overblikk over bevilgningene i 2023. Kort oppsummert finner vi følgende:

- Sparebanknæringen bevilger midler til allmennyttige formål i hele Norge, inkludert Svalbard.
- Det bevilges mest midler til Oslo, men mest midler per person i Nordland.
- De tre største sparebankstiftelsene (DNB, SR-bank og Hedmark) står for over 50 prosent av totalt bevilget beløp fra sparebanknæringen.
- Blant sparebankene bevilget Sparebank 1 Nord Norge, Sparebank 1 SMN og Sparebanken Vest mest midler til allmennyttige formål i 2023.
- Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv er formålsområdet det gis mest til i både antall bevilgninger og bevilget beløp, men det er bevilget nesten like mye til formålsområdene kunst og kultur og samfunn, utvikling og sosiale tiltak.
- Nesten 3/4 av totalt bevilget beløp fra sparebanknæringen ble bevilget til barn og unge.

Som vi ser fra ordskyen over, bevilges det hovedsakelig midler til aktiviteter som eksempelvis fotball og ski, samt til prosjekter som bygging av klubbhus, gapahuker og kunstgressbaner. Det gis mange bevilgninger til utstyr for ulike idretter, både til populære idretter som fotball og mindre idretter som for eksempel frisbeegolf. Bevilgninger til utstyr kan medføre samfunnsøkonomisk nytte gjennom økt kvalitet på opplevelsen av aktiviteten som gjennomføres, og i enkelte tilfeller kan bevilgningene være avgjørende for at aktiviteten i det hele tatt kan utføres. *Skiløyper*, *telt* og *løypemaskiner* er også fremtredende i form av at det er mange som gir til disse formålene. At «skiløyper» får stor plass i ordskyen, skyldes at flere sparebankstiftelser og -banker bevilger midler til løypemaskiner for prepping av skiløyper. Videre peker *materialer* seg ut som et fremtredende ord. Basert på formålsbeskrivelsen til disse bevilgningene i undersøkelsen, referer dette hovedsakelig til materialer for bygging og rehabilitering av ulike samlingspunkter for aktiviteter og arrangementer, som gapahuk er et eksempel på. Et annet fremtredende ord i ordskyen er *ps23*. Dette står for pengestøtte som ble gitt i 2023, og er et ord som går igjen innenfor flere av ordskyene for de ulike formålsområdene. Enkelte av sparebankstiftelsene og sparebankene har ikke beskrevet formålet med bevilgningen konkret i spørreundersøkelsen, men i stedet referert til formålet som «ps23». Dette bidrar til at «ps23» tar relativt stor plass i ordskyen.

Figur 5-2 viser de genererte ordskyene for formålsområdene «kunst og kultur» og «samfunn, utvikling og sosiale tiltak».

Figur 5-2 Ordsky for formålsområdene «kunst og kultur» (venstre) og «samfunn, utvikling og sosiale tiltak» (høyre)

Kilde: Spørreundersøkelse til sparebankstiftelser og sparebanker, bearbejdet av Menon Economics

Innenfor formålsområdet «kunst og kultur» gis det også i stor grad bevilgninger til utstyr som blant annet instrumenter og lys- og lydutstyr. I tillegg bevilges det penger til arrangementer som konserter, utstillinger og kurs. Videre er *kunst* et fremtredende ord som blant annet omfatter kunststipender og støtte til kunstutstillinger. Bevilgninger til *materialer* innenfor dette formålsområdet inkluderer ifølge formålsbeskrivelsene i stor grad støtte til scenografi, tekstiler til kulisser, kostymer og materialer til håndverkere. For formålsområdet «samfunn, utvikling og sosiale tiltak» gis det et stort antall bevilgninger til lekeplasser og utstyr til disse. Videre er *mat* et fremtredende ord som i hovedsak omhandler støtte til matsentraler, men også mat til arrangementer. Av ord-

skyen ser vi også at «For alle!» markerer seg. Sparebankstiftelsen SR-Bank gjennomførte i 2023 rundt 250 bevilgninger til «FOR ALLE!», som er et inkluderingsprosjekt for barn og unge. FOR ALLE! er nærmere beskrevet i kapittel 6.

De neste ordskyene vi tar for oss er ordskyene til formålsområdene «humanitære tiltak og helseformål» og «næringsutvikling» (se Figur 5-3).

Figur 5-3 Ordsky for formålsområdet «humanitære tiltak og helseformål» (venstre) og «næringsutvikling» (høyre)

Kilde: Spørreundersøkelse til sparebankstiftelser og sparebanker, bearbeidet av Menon Economics

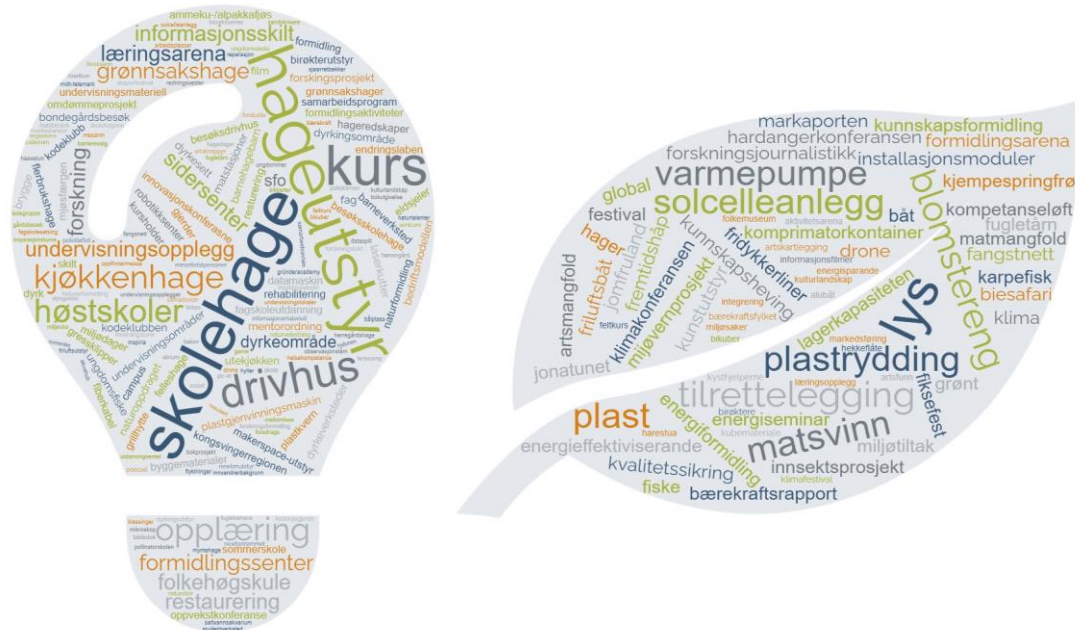
Innenfor formålsområdet «humanitære tiltak og helseformål» skiller bevilgninger til *julegaver* og *julegivere* seg ut. Julegivere refererer blant annet til lag og foreninger som tar initiativ til å gi juleglede til barn og familier. En forklaring på at julegav og julegaver får en dominerende plass i ordskyen er at disse bevilgningene representerer et stort antall små bevilgninger. Videre er *redningsarbeid* et fremtredende ord. Sparebankstiftelsen SMN ga 35 bevilgninger til det organiserte redningsarbeidet i 2023 som medfører at redningsarbeid blir synlig i ordskyen. *ATV*, *demenskor* og *inkluderingstiltak* er også fremtredende ord innenfor dette formålsområdet. *Aktivitetsstøtte* er et generelt og lite konkret begrep. Dette ordet dukker opp i ordskyen av samme grunn som ps23, nemlig når stiftelsene og bankene ikke har inkludert en detaljert formålsbeskrivelse, men i stedet har referert til formålet som «aktivitetsstøtte».

Innenfor formålsområdet «næringsutvikling» ga Sparebank 1 Nord Norge rundt 200 bevilgninger til *1000jobber*, en kampanje der arbeidsgivere i Nord-Norge kan søke om støtte dersom de tilbyr sommerjobber. Det er også blitt gjort flere bevilgninger til *arctic* (Arctic Green Innovation Region). Dette er en satsning som skal sikre at små og mellomstore bedrifter i Nord-Norge lykkes med det grønne skiftet (NHO Nordland, 2023). Bevilgninger til *næringsforeninger*, *grunderskap* og *næringslivsdager* er også fremtredende ord innenfor dette formålsområdet.

Figur 5-4 viser de genererte ordskyene for formålsområdene «kompetanse, utdanning og forskning» og «klima, miljø og naturvern».

Figur 5-4

Ordsdy for formålsområdet «kompetanse, utdanning og forskning» (venstre) og «klima, miljø og naturvern» (høyre)

Kilde: Spørreundersøkelse til sparebankstiftelser og sparebanker, bearbeidet av Menon Economics

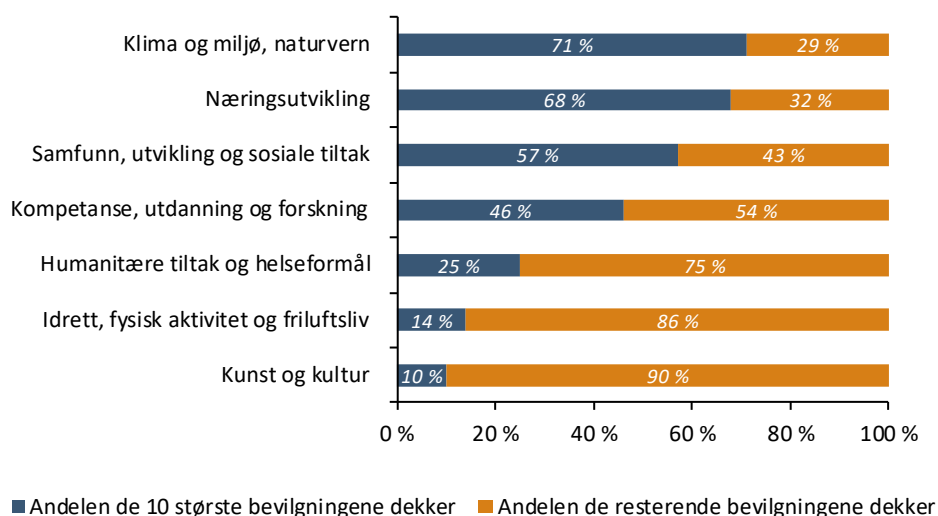
Innenfor formålsområdet «kompetanse, utdanning og forskning» er det en overvekt av bevilgninger til skolehager og utstyr til disse hagene. Disse hagene brukes til tverrfaglig undervisning, hagebruk og matproduksjon. Videre er bevilgninger til høstskoler og kurs fremtredende. Undervisningsopplegg fremtrer som et relativt lite ord i ordsdyen. Dette skyldes at kun fem formålsbeskrivelser inkluderer dette ordet, sammenlignet med for eksempel skolehager som blir nevnt 16 ganger. For formålsområde «klima, miljø og naturvern» gis det mange bevilgninger til blant annet plastydding, matsvinn og solcelleanlegg. I tillegg er bevilgninger til lys (LED-lys) og tilrettelegging av aktiviteter i blant annet hager, ord som markerer seg.

5.2 De største bevilgningene innenfor hvert formålsområde

I tillegg til å få oversikt over hvilke aktiviteter som mottar flest bevilgninger, er det også relevant å se på hvor stor andel de største bevilgningene utgjør innenfor hvert formålsområde. Dersom enkelte bevilgninger dekker en stor del av det totale bevilgede beløpet innenfor et formålsområde, vil nytten av disse bevilgningene ha betydelig innvirkning på den totale verdien innenfor det aktuelle formålsområdet. Vi har derfor undersøkt de ti største bevilgningene innenfor hvert formålsområde og hvilken andel disse utgjør av det totale bevilgede beløpet. En fullstendig oversikt over disse bevilgningene finnes i Vedlegg B.

De ti største bevilgningene innenfor hvert formålsområde (70 bevilgninger) utgjør 31 prosent (980 millioner kroner) av den totale verdien som ble bevilget gjennom de 12 000 bevilgningene vi har detaljert data på. Figur 5-5 gir en oversikt over hvor stor andel de ti største bevilgningene dekker per formålsområde.

Figur 5-5 Oversikt over andelen av bevilget beløp som dekkes av de ti største bevilgningene fordelt på formålsområde, i 2023

Kilde: Spørreundersøkelse til sparebankstiftelser og sparebanker, bearbeidet av Menon Economics

De ti største bevilgningene innenfor formålsområdet «Klima, miljø og naturvern» utgjør 71 prosent av det totale beløpet bevilget innenfor dette formålsområdet. Innenfor formålsområdene «Næringsutvikling» og «Samfunn, utvikling og sosiale tiltak» utgjør de ti største bevilgningene henholdsvis 68 og 57 prosent. Derimot utgjør de ti største bevilgningene innenfor formålsområdene «Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv» og «Kunst og kultur» kun henholdsvis 14 og 10 prosent av det totale bevilgede beløpet. Dette indikerer en betydelig variasjon i størrelsen på bevilgningene innenfor hvert formålsområde. Tabell 5-1 viser den største bevilgningen innenfor hvert formålsområde i 2023, basert på vår spørreundersøkelse.

Tabell 5-1 Den største bevilgningen innenfor hvert formålsområde, i 2023

Beskrivelse av formål med bevilgningen	Beløp	Formålsområde
Arbeid innen journalistikk, demokrati og ytringsfrihet	388 500 000	Samfunn, utvikling og sosiale tiltak
The Whale	50 000 000	Klima og miljø, naturvern
Vedlikehold og gjennomføring av mellomklasse i 2024 samt hovedklasse i 2026 for seilskuta Christian Radich	30 000 000	Kunst og kultur
Videreføring av «Dyrk Fremtida»	29 945 655	Kompetanse, utdanning og forskning
Utvikling av aktivitet i tidsrommet mellom skoledag og organisert fritidsaktivitet	29 500 000	Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv
AGIR - felles løft innen bærekraft og grønn omstilling	10 500 000	Næringsutvikling
Tilskudd til oppføring av beredskapsbygg.	5 806 588	Humanitære tiltak og helseformål

Kilde: Spørreundersøkelse til sparebankstiftelser og sparebanker, bearbeidet av Menon Economics

Den største bevilgningen beløper seg til 389 millioner kroner og faller inn under formålsområde «Samfunn, utvikling og sosiale tiltak». Bevilgningen ble gitt fra Sparebankstiftelsen DNB og har til hensikt å utvikle Amediastiftelsen som en selvstendig, allmennyttig stiftelse som blant annet kan støtte journalistikk og medieutvikling (Amedia, 2023). Sparebankstiftelsen DNB bevilget også 30 millioner kroner til vedlikehold og gjennomføring av to seilaser for seilskuta Christian Radich og 30 millioner kroner og til «Dyrk fremtida» som er et prosjekt

for flere skolehager i Norge. I tillegg bevilget de 30 millioner kroner til Viken idrettskrets for utvikling av aktiviteter i tidsrommet mellom skoledagen og organisert idrett.

Innenfor klima, miljø og naturvern bevilget Sparebank 1 Nord-Norge 50 millioner kroner til The Whale. The Whale er et påbegynt opplevelses- og kunnskapssenter som skal engasjere gjester til å ta vare på havet og naturen. Ifølge stiftelsen vil senteret trenge mer finansiering enn de hadde oppnådd per august 2023 (Sparebank 1 Nord-Norge, 2023). Bevilgningen fra stiftelsen kan derfor være avgjørende for at senteret blir realisert. Sparebank 1 Nord-Norge sto også for bevilgningen på 11 millioner kroner til AGIR. Dette er en satsning som skal sikre at små og store bedrifter i Nord-Norge lykkes med det grønne skiftet (NHO Nordland, 2023). «Tilskudd til oppføring av beredskapsbygg» er den største enkeltbevilgningen innenfor formålsområdet «humanitære tiltak og helseformål» og ble bevilget av Sparebankstiftelsen Sparebank 1 Nord-Norge.

Bilde 1 Bilder fra nasjonalskatten Astruptunet (familiehjemmet til Nikolai og Engel Astrup) på sørsiden av Jølstravatnet som har mottatt bevilgninger av Sparebankstiftelsen DNB til prosjektet «Restaurering av Astruptunet og hagen»

Foto 1: Nikolai Astrup: Epletre i blomst (1927-1927). Sparebankstiftelsen DNB / Kode, Bergen. Foto 2-4: Simen Pedersen (2024).

6 Case-studier

I dette kapittelet beskrives fem ulike tiltak eller initiativ som har mottatt bevilgninger fra sparebanknæringen, og det drøftes hva dette kan ha å si i samfunnsøkonomisk forstand. De fem tiltakene som løftes frem er bevilgninger til mammografiapparat på Hallingdal Sjukestugu, Guttas Campus, prosjektet «Reine Vassdrag», Talent Norge og inkluderingsprosjektet FOR ALLE!

For å forstå betydningen av bevilgningene fra sparebanknæringen, har vi gjennomført intervjuer med ulike mottakere av disse midlene. I dette kapittelet beskriver vi fem ulike tiltak eller initiativ som har mottatt støtte fra sparebanknæringen: Mammografiapparat ved Hallingdal Sjukestugu, Guttas Campus, prosjektet «Reine Vassdrag», Talent Norge og FOR ALLE!. Disse tiltakene kan plasseres under forskjellige formålsområder. For eksempel kan Talent Norge falle inn under formålsområdet «Kunst og kultur», mens Guttas Campus og FOR ALLE! er gode eksempler på bevilgninger innenfor «Samfunn, utvikling og sosiale tiltak». Støtte til mammografiapparatet ved Hallingdal Sjukestugu kan kategoriseres under formålsområdet «Humanitære tiltak og helseformål», mens prosjektet «Reine Vassdrag» kan inkluderes i «Klima, miljø og naturvern».

Enkelte av case-studiene illustrerer at det noen ganger er utfordrende å kvantifisere den samfunnsøkonomiske verdien av bevilgningene. Dette skyldes at mange av aktivitetene, prosjektene og initiativene sparebanknæringen støtter, ofte har virkninger som er vanskelig å prissette. Et eksempel på dette er prosjektet «Reine Vassdrag», som bidrar positivt til miljøet. Klima- og miljøeffekter er gjerne vanskelige å kvantifisere, og omtales derfor ofte kvalitativt.

Det er viktig å understreke at de tiltakene som blir fremhevet her, ikke alene finansieres av sparebankstiftelser eller sparebanker. I flere av tilfellene bidrar én eller flere sparebankstiftelser og/eller sparebanker sammen med andre givere eller støttespillere. Det flere av tiltakene imidlertid har til felles, er at de sannsynligvis ikke hadde blitt utløst dersom det ikke hadde blitt bevilget midler fra sparebanknæringen.

Mammografiapparatet i Hallingdal

Brystkreft er den vanligste kreftformen blant kvinner i Norge. I 2023 ble 4 111 mennesker diagnostisert med brystkreft i Norge, hvorav 4 076 var kvinner. Selv om stadig flere overlever sykdommen, er tidlig oppdagelse avgjørende. For å øke sjansen for tidlig oppdagelse har Norge etablert et mammografiprogram, hvor alle kvinner mellom 50 og 69 år blir invitert til brystundersøkelse annethvert år.

Kvinner i Hallingdal reiser til Drammen for mammografiundersøkelse, noe som innebærer betydelig tidsbruk

I Hallingdal bor det om lag 2 900 kvinner i alderen 50–69 år.⁴ Disse kvinnene blir regelmessig kalt inn til mammografi. I tillegg er det kvinner i alle aldre som fastlegene ønsker å få undersøkt ved mistanke om brystkreft. Imidlertid finnes det ikke et mammografiapparat for kvinnene i Hallingdal. Derfor må de reise til Drammen for å gjennomføre mammografiundersøkelsen. Årlig reiser omtrent 2 500 kvinner fra Hallingdal til Drammen for mammografiscreening, noe som medfører betydelig tidsbruk for kvinnene og tapt produktivitet for lokale bedrifter. Undersøkelsen i seg selv tar under en halvtime, men tur-returreisen mellom Hallingdal og Drammen tar flere timer.

Sparebankstiftelsen Hallingdal gjorde ett av sine største gavevedtak noensinne til innkjøp av mammografiapparat

Ønsket om et lokalt mammografiapparat har vært stort i regionen. Hallingdal Sjukestugu har lenge hatt behov for et eget apparat, og prisen på dette er rundt 3,3 millioner kroner. Venneforeningen for Hallingdal Sjukestugu tok derfor kontakt med Sparebankstiftelsen Hallingdal for støtte. Stiftelsen gjorde ett av sine største gavevedtak noensinne, med en gave på 3 millioner kroner. Venneforeningen samlet imidlertid inn en egenkapital på 350 000 kroner, med en gjennomsnittlig gave på 500 kroner per giver.

Hovedsakelig var det fra privatpersoner, men også noen bedrifter bidro.

Det er blitt stilt spørsmål om hvorvidt helseforetaket selv burde ta ansvar for å finansiere nødvendig utstyr til Hallingdal Sjukestugu. Klinikkdirektøren i Vestre Viken HF har tidligere uttalt at det ville tatt mye lengre tid å få apparatet på plass uten denne støtten. Styremedlem i Sparebankstiftelsen Hallingdal har også understreket at deres rolle ikke er å finansiere offentlige oppgaver, men poengterte at maskinen har stor betydning for regionens innbyggere og at den neppe ville blitt anskaffet nå uten stiftelsens bidrag.

Mammografiapparatet planlegges tatt i bruk tidlig i 2025. For å forberede installasjonen utføres snekkerarbeid ved Hallingdal Sjukestugu, hvor det lages et spesifikt område for apparatet samt et skifterom. Kostnadene for dette arbeidet er anslått til cirka 250 000 kroner, som Hallingdal Sjukestugu dekker over sine driftsbudsjetter.

Videre er det etablert et nytt årsverk for å betjene apparatet lokalt, samt omprioritert 0,5 årsverk på radiografiavdelingen. Denne omprioriteringen ble mulig gjort fordi de nå sender alle bilder elektronisk til en kunstig intelligens programvarebehandler som analyserer dem. Dette var en oppgave som tidligere ble utført manuelt.

⁴ Kilde: SSB-tabell 07459

Store samfunnsøkonomiske besparelser ved å plassere mammografiapparatet i Hallingdal

Vi har beregnet den samfunnsøkonomiske verdien av å plassere mammografiapparatet i Hallingdal Sjukestugu til en nåverdi på 34,7 millioner kroner. Beregningene bygger på enkelte antagelser. For det første antar vi at det er 2 200 kvinner fra Hallingdal som årlig kommer til å benytte seg av mammografiapparatet på Hallingdal istedenfor i Drammen. Videre antar vi at kvinnene i gjennomsnitt bruker 2 timer og 20 minutter én vei, noe som til sammen gir 4 timer og 40 minutters kjøretid tur-retur mellom Hallingdal og Drammen. Ved en plassering av mammografiapparatet ved Hallingdal Sjukestugu, antar vi at gjennomsnittlig reisetid tur-retur vil være redusert til 1 time.

Ved beregning av kjøretøyskostnader har vi benyttet anbefalingene i Håndbok V712. Vi antar at mammografiapparatet har en levetid på 10 år, og vi har brukt en diskonteringsrate på 4 prosent. De årlige driftsutgiftene er beregnet til 850 000 kroner. Dette er basert på ett årsverk med radiograf, inkludert arbeidsgiveravgift på 25 prosent, samt en antagelse om årlige vedlikeholdskostnader på 50 000 kroner. Videre har vi inkludert en kostnad på 250 000 kroner for ombygging ved Hallingdal Sjukestugu som følge av installasjonen av mammografiapparatet. Den samfunnsøkonomiske beregningen er dokumentert i Tabell 6-1 Samfunnsøkonomisk beregning av Sparebankstiftelsen Hallingdals bevilgning til mammografiutstyret på Hallingdal Sjukestugu Tabell 6-1.

Tabell 6-1 Samfunnsøkonomisk beregning av Sparebankstiftelsen Hallingdals bevilgning til mammografiutstyret på Hallingdal Sjukestugu

Beskrivelse	Beløp (kr)
Nåverdi av årlige reisekostnadsbesparelser	45 235 000
Nåverdi av årlige driftskostnader, radiograf	- 6 505 000
Nåverdi av årlige driftskostnader, vedlikehold	- 406 000
Tilskudd til mammografiapparatet fra sparebankstiftelsen	- 3 000 000
Egenandel til mammografiapparatet samlet inn	- 350 000
Nødvendige ombygginger	- 250 000
Netto nåverdi	34 729 000

Kilde: Menon Economics basert på samtaler med Sparebankstiftelsen Hallingdal

Disse tallene viser at plasseringen av mammografiutstyret i Hallingdal ikke bare gir betydelige tidsbesparelser og økt bekvemmelighet for de berørte kvinnene, men også representerer en vesentlig økonomisk gevinst for samfunnet som helhet. Én krone investert av Sparebankstiftelsen Hallingdal gir anslagsvis 11,6 kroner tilbake til samfunnet.

Guttas Campus

Guttas Campus er et ideelt AS, registrert i Frivillighetsregisteret og heleid av Eivind Astrups Allmennyttige stiftelse. Flere sparebankstiftelser og sparebanker støtter Guttas Campus. Den største bidragsyteren er Sparebankstiftelsen DNB, som i 2023 ga 1 750 000 kroner til camper i Oslo og Drammen.⁵ Andre stiftelser, fond og bedrifter bidrar også med betydelige beløp til organisasjonen. Guttas Campus bygger på erfaringer fra DrengAkademiet, som er etablert av danske Løkkefonden. Guttas Campus og Løkkefonden har et gjensidig samarbeid der de deler både kompetanse og erfaringer.

Guttas Campus er en intensiv læringscamp for unge gutter med skoleutfordringer

Guttas Campus er et initiativ rettet mot 14–15 år gamle gutter som nettopp har fullført 9. klasse, og som finner skolehverdagen utfordrende. Guttas Campus tilbyr en to-ukers intensiv læringscamp hvor deltakerne får tilrettelagt undervisning i grunnleggende ferdigheter som regning, skrivning og lesing. I tillegg til den akademiske støtten, legger Guttas Campus stor vekt på å etablere gode vaner innen søvn, kosthold, fysisk aktivitet, sosialt samvær og begrenset bruk av mobiltelefon. Programmet jobber også med syv karaktertrekkstyrker som påvirker trivsel og læring hos deltakerne. Deltakelse i Guttas Campus er både frivillig og kostnadsfritt for deltakerne.

Etter endt leir følger Guttas Campus opp deltakerne med gruppementoring to ganger i måneden gjennom hele 10. klasse, og ved behov i første året på videregående skole. Gruppementoring fokuserer på å opprettholde og videreutvikle de faglige ferdighetene og karakterstyrkene som ble tilegnet under campen. Under disse sesjonene får guttene leksehjelp, faglig påfyll og muligheter for sosialt samvær. Mentorene er ansatte fra Guttas Campus, som guttene allerede har etablert en god relasjon til. Foreldrene involveres også gjennom

obligatoriske foreldremøter før og etter læringscampen, samt gjennom et veiledningshefte utarbeidet av eksperter innen norsk barne- og ungdomspsykologi. I løpet av året arrangeres det også temakvelder for foreldrene.

Suksessen til Guttas Campus har ført til flere camper over årene og flere givere

I 2023 ble tre læringscamper gjennomført med totalt 116 gutter: 59 gutter i Oslo og Drammen, 30 gutter i Vestland og 27 gutter i Nord-Norge. Totalt har 267 gutter deltatt på Guttas Campus i Oslo og Drammen (2018 til 2023), 135 gutter i Vestland (2020 til 2023) og 56 gutter i Nord-Norge (2023). Totalt har dermed 458 gutter deltatt i programmet. I 2024 vil tilbudet utvides ytterligere med en ny camp i Sandefjord.

Færre gutter enn jenter fullfører videregående skole og flere gutter forblir utenfor arbeidsmarkedet

En av bakgrunnene for opprettelsen av Guttas Campus er at gutter er overrepresentert blant barn og unge som henvises til hjelpetjenester i barnehager og skoler, samt at de dominerer i søknader om spesialpedagogiske tiltak. Det finnes et tydelig kjønnsgap i grunnskolesresultater, og en høyere andel gutter enn jenter fullfører ikke videregående skole. I tillegg har kvinneandelen i høyere utdanning økt betydelig de siste årene, samtidig som flere gutter forblir utenfor arbeidsmarkedet. De ansatte ved Guttas Campus peker også på at menn er sterkt overrepresentert i trygde- og kriminalstatistikken i Norge. Disse trendene representerer et økende samfunnsproblem. Guttas Campus har som mål å gjøre en forskjell ved å hjelpe flere gutter med å fullføre videregående skole og redusere risikoen for at ungdom faller utenfor samfunnet.

Mål om utvikling og mestring, samt styrke guttenes forutsetninger for å fullføre videregående skole

⁵ Kilde: Årsregnskap 2023 – Guttas Campus

Hovedmålet til Guttas Campus er å støtte guttene i deres faglige og sosiale utvikling, slik at de står bedre rustet til å mestre livet og fullføre videregående opplæring. Målene for hver enkelt gutt inkluderer følgende punkter:

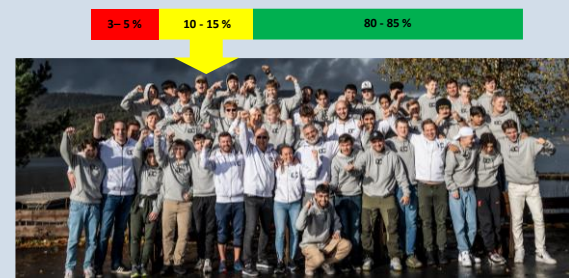
- Øke **motivasjon** for læring
- Utvikle gode **arbeidsvaner**
- Oppnå faglig, personlig og sosiale **vekst**
- Oppleve trivsel og **mestring**

Målgruppen er gutter som har utfordringer med grunnleggende ferdigheter og moderate atferdsvansker

Målgruppen for Guttas Campus er gutter som skal begynne i 10. klasse. De ansatte i Guttas Campus har utviklet klare kriterier for hvilke gutter som får tilbud om å delta. I intervjuer med de ansatte beskriver de en grundig utvelgelsesprosess, der søknadene gjennomgås nøye, og skolene besøkes for å identifisere gutter som de mener vil ha størst nytte av programmet. Guttene som velges ut har utfordringer med grunnleggende ferdigheter og moderate atferdsvansker; de mest utfordrende tilfellene tas ikke inn. Dette forklares av de ansatte i Guttas Campus gjennom en trafikklysmo­dell:

- Rundt 80–85 prosent av alle gutter som skal begynne i 10. klasse befinner seg i «grønn sone». Dette er elever som klarer seg godt og som ikke er i fare for å falle utenfor.
- Omtrent 3–5 prosent av guttene befinner seg i «rød sone». Disse guttene er svært sårbare og betegnes som å være utenfor målgruppen til Guttas Campus.
- Målgruppen til Guttas Campus er derimot guttene i «gul sone», som utgjør 10–15 prosent av elevmassen. Disse guttene har vansker med skolearbeidet og står i risiko for å falle utenfor, men de har også et ønske om å styrke seg faglig, personlig og sosialt før de begynner på videregående skole

Figur 6-1 Illustrasjon av hvilke elever Guttas Campus retter seg mot (de gule)

Kilde: Guttas Campus

Engasjerte lærere som skal være rollemodeller som guttene kan identifisere seg med

På Guttas Campus møter guttene engasjerte lærere og veiledere som møter dem med forutsigbarhet, tydelige grenser og omsorg. Ansatte beskriver i intervjuer at guttene skal føle seg utfordret, men også støttet mens de arbeider mot sine mål. De voksne på campen fungerer som rollemodeller og forbilder som guttene kan identifisere seg med, respektere og se opp til. I tillegg bemerker de ansatte at lærertettheten på campen er betydelig høyere sammenlignet med ordinær skole, noe som gir bedre oppfølging og individuell tilpasning.

Kartlegging av guttene før og etter campen viser betydelig forbedring i regning, lesing og skriving

De ansatte ved Guttas Campus kartlegger guttene i ferdigheter som regning, lesing og skriving både før og etter læringscampen. Resultatene fra kartleggingen viser betydelige forbedringer i løpet av de to ukene på campen innenfor alle de nevnte ferdighetene. Guttene rapporterer også til lærerne at de i større grad opplever mestring og har økt tro på egne ferdigheter etter campen. Mange av guttene fremhever også arbeidet med å styrke karakter som en viktig faktor for den positive utviklingen de opplever.

Lovende resultater knyttet til fullføring av videregående skole

Basert på den overordnede målsettingen om å styrke evnen og viljen til å gjennomføre videregående skole, har Guttas Campus fulgt opp deltakerne fra tidligere kull, og det har blitt gjennomført flere evalueringer siden første kull i Oslo i 2018. Evalueringen av Guttas Campus-kullet

fra 2022 indikerer at blant de som rekrutteres til Guttas Campus, er det rimelig å anta at en forholdsvis høy andel typisk vil falle innenfor gruppen som ikke fullfører videregående skole. I dag viser statistikk fra SSB at om lag 20 prosent ikke fullfører videregående utdanning.⁶ Selv om mange av guttene fra tidligere kull fortsatt er underveis i videregående skole, fremstår resultatene som lovende. Nesten alle som har deltatt i Guttas Campus følger nå det ordinære programmet enten som elever eller lærlinger i videregående skole, og flere fra tidligere kull har fullført videregående skole.⁷

Dersom Guttas Campus redder én ungdom fra utenforskap, vil kostnadene dekke seg selv

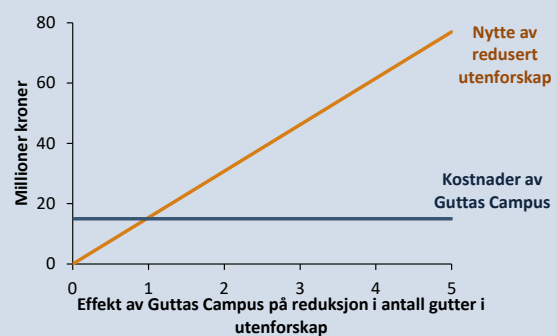
Ettersom første kull startet i 2018, er det foreløpig vanskelig å vurdere langtidsutfallene for guttene som har deltatt. Resultatene så langt er imidlertid lovende, da nesten samtlige som har deltatt på Guttas Campus følger det ordinære programmet for videregående opplæring enten som elever eller lærlinger.

Tidligere studier viser at det samfunnsøkonomiske tapet knyttet til ungdom som faller utenfor samfunnet er betydelige. Utenforskap er tidligere anslått til mellom 12,5 og 16,0 millioner kroner per person, neddiskontert over livsløpet. I en fersk rapport fra Pedersen mfl. (2024A) diskuteres ulike grader av utenforskap og det presenteres tre anslag, på henholdsvis 4,7 (lavt anslag), 9,7 (middels anslag) og 27,9 (høyt anslag) millioner kroner per person. Basert på trippelanslaget kommer Pedersen mfl. (2024A) frem til en forventet kostnad av utenforskap lik 15,3 millioner kroner per person.

I årsregnskapet for 2023 rapporterte Guttas Campus totale driftskostnader på i underkant av 15 millioner kroner. Det betyr at dersom Guttas Campus redder én ungdom fra utenforskap, vil kostnadene dekke seg selv. Hvis vi antar at to ungdommer fra 2023-kullet unngår utenforskap

som følge av deltakelsen, vil samfunnet spare omtrent 16 millioner kroner. Sammenhengen mellom kostnader og nytte av Guttas Campus er vist i Figur 6-2. Figuren viser at kostnaden av Guttas Campus er konstant, mens nytten avhenger av effekten av Guttas Campus på redusert antall gutter i utenforskap. Effekten på redusert utenforskap er usikker, men basert på at Guttas Campus var målrettet mot 116 gutter som er i faresonen for å have utenfor samfunnet, er vår vurdering at det er sannsynlig at Guttas Campus er samfunnsøkonomisk lønnsomt, og innebærer en høy samfunnsøkonomisk avkastning.

Figur 6-2 Hva-hvis-analyse: Sammenheng mellom kostnader og nytte av Guttas Campus i 2023 – for ulik effekt på redusert utenforskap

Kilde: Menon Economics

⁶ Kilde: SSB-tabell 12971

⁷ Johansen (2022): *Evaluering av Guttas Campus kull 2022 Oslo*

Prosjekt «Reine vassdrag»

Sparebankstiftelsen Hallingdal har støttet prosjektet «Reine Vassdrag», hvor målet har vært å rydde elvebredder i de fire kommunene Gol, Nesbyen, Hemsedal og Ål. I 2023 ga både Sparebankstiftelsen Hallingdal og Handelens Miljøfond hver sin støtte på 420 000 kroner, som til sammen utgjorde 840 000 kroner til prosjektet. Disse midlene var ment for å finansiere innsatsen til frivillige grupper som lag, organisasjoner, skoleklasser, russebusser, kor og korps som ønsket å bidra til opprydningen.

150–200 kilometer med elvebredder ryddet over en ryddeinnsats på 3 200 timer

I perioden prosjektet pågikk i 2023, ble det ryddet om lag 150–200 kilometer med elvebredder i de nevnte kommunene. Ryddearbeidet ble i hovedsak utført av frivillige som samlet inn avfall til fots. I områder hvor det var vanskelig å komme til fra land, samt på øyer ute i vassdragene, brukte de frivillige båter, kajaker og kanoer. Totalt meldte rundt 400 ryddelag seg, som tilsvarte cirka 800 personer. Hver ryddeøkt varte i omtrent fire timer, fra klokken 17 til 21, noe som til sammen resulterte i 3 200 timers ryddeinnsats.

Betydelig mengder med avfall samlet inn

Under opprydningen ble store mengder avfall samlet inn, inkludert gjenstander som porselenstoletter, gamle bildekk og mye plastavfall. Til tross for at mye av avfallet som ble samlet inn ikke ble veid, viser oversikt over det innsamlede avfallet at det ble samlet inn om lag 11 000 kilo med søppel.⁸ De ansvarlige for prosjektet «Reine Vassdrag» poengterer også at mye av det som ble samlet inn var plastavfall, som veier lite og dermed ikke bidrar til store vektall, men likevel kan ha mye å si for miljøet.

Motivasjonsmidler som økonomiske insentiver

⁸ Anslaget er beregnet basert på en oversikt over veid innsamlet avfall fra en del av prosjektet, kombinert med antall ryddelag som bidro i denne delen av

Prosjektet ga ryddelagene økonomisk støtte som de kalte «motivasjonsmidler». Størrelsen på motivasjonsmidlene varierte avhengig av sammensetningen i ryddelagene; en kombinasjon av en voksen og en ungdom resulterte i 1 100 kroner i motivasjonsmidler, mens to voksne mottok 1 300 kroner. De som bidro med båter og/eller tilhengere, fikk ekstra midler. Til sammen ble det utbetalt 600 000 kroner i motivasjonsmidler for ryddeinnsatsen i 2023, mens administrasjonskostnadene førte til at den totale prosjektkostnaden endte på 840 000 kroner.

Kommunale besparelser ved å få frivillige til å rydde langs elvebredder

Å beregne den samfunnsøkonomiske verdien av rydding langs elvebredder er komplekst. Ved spørsmål til de prosjektansvarlige om hva som hadde skjedd dersom de frivillige ikke hadde gjennomført ryddingen, er svaret at elvebreddene trolig ikke hadde blitt ryddet i det hele tatt. Dette betyr at prosjektet i utgangspunktet innebærer positive miljø- og klimaeffekter. Vi har imidlertid ikke hatt mulighet til å regne på disse effektene. For å anslå den samfunnsøkonomiske verdien av ryddingen, har vi derfor antatt at kommunen ville ha funnet en alternativ måte å rydde langs elvebreddene på.

Vi har basert våre beregninger på at det ville vært ufaglærte personer i alderen under 24 år som

prosjektet. Vi har deretter antatt at mengden innsamlet avfall per ryddelag var identisk for de resterende ryddelagene i prosjektperioden.

alternativt hadde utført denne jobben, og benyttet lønnen deres som grunnlag i våre anslag.⁹ Med utgangspunkt i de 3 200 timene som er brukt til ryddingen, samt antagelsen om at administrasjonskostnadene og produktiviteten til ryddearbeidet ville vært de samme, beregner vi at kostnaden for kommunen dersom ufaglærte hadde ryddet i like mange timer, ville vært omtrent 834 000 kroner. Dette er 234 000 kroner mer enn det som ble utdelt i motivasjonsmidler gjennom prosjektet «Reine Vassdrag».

Disse beregningene illustrerer at bruk av frivillige har en økonomisk fordel for kommunen. Vi vil likevel påpeke at det i prinsippet er klima- og miljøeffekten som er det betydelige bidraget i prosjektet. Prosjektet «Reine Vassdrag» har vist seg å være så vellykket at det blir tredoblet i omfang i 2024. Mens det i 2023 ble ryddet langs elvebredder i fire kommuner, utvides prosjektet til å omfatte tolv kommuner i 2024. Samtidig økes prosjektstøtten til litt over to millioner kroner.

⁹ Basert på SSB tabell 11421

Talent Norge

Talent Norge er en aktør som støtter talentprogrammer innen kunst og kultur i Norge, gjennom samarbeid med private givere over hele landet. Organisasjonen bidrar til å gi kunstneriske talenter tilgang til kompetanse, utviklingsmuligheter og økonomisk støtte (Talent Norge, 2024).

Talent Norge ble etablert i januar 2015 av Kultur- og likestillingsdepartementet, Sparebankstiftelsen DNB og Stiftelsen Cultiva, som et aksjeselskap med et ideelt formål. Hoveddelen av virksomheten består i å tildele midler til ulike talentprogrammer innenfor kunst og kultur. Organisasjonens finansieringsmodell er basert på samarbeid med private aktører, hvor private midler utgjør halvparten eller mer av økonomien i hvert av deres 56 talentprogrammer. Det resterende blir finansiert over statsbudsjettet. Til sammen finansierer disse programmene om lag 750 talentutviklingsplasser årlig (Talent Norge, 2024).

Samarbeid med private bidragsytere er vesentlig

Samarbeid om finansiering mellom Talent Norge og private bidragsytere er avgjørende, ettersom hvert talentprogram minst må ha én privat partner som bidrar finansielt. Minimum halvparten av kostnadene i et program skal være dekket av private midler. I 2023 utgjorde private finansieringspartnere 54 prosent av programmets totaløkonomi. Blant de private aktørene som bidrar, har sparebankstiftelser og sparebanker en betydelig rolle (Talent Norge, 2024).

Talentprogram for unge kunst- og kulturutøvere

Talent Norge er delvis modellert etter Olympiatoppen (Talent Norge, i.d.). Talent Norges programmer er rettet både mot unge talenter og dyktige utøvere som ennå ikke har påbegynt en høyere kunstfaglig utdanning, samt nyutdannede musikere, dansere, visuelle kunstnere og arkitekter. I stedet for å gi direkte økonomisk støtte til individuelle talenter eller kunstnere, støtter Talent Norge kulturaktører som planlegger og gjennomfører talentprogrammene, «talentklynger» og

samarbeidsprosjekter som indirekte kan komme enkeltpersoner til gode. Gjennom programmene forberedes unge talenter bedre til å konkurrere internasjonalt og bli blant de beste innen sine respektive kunstgrener (Kultur- og likestillingsdepartementet, 2015).

Søkelys på bredt geografisk nedslagsfelt

Talent Norge arbeider målrettet for å styrke talentutvikling i hele Norge, og de setter søkelys på å sikre vekst i regionene. Dette er i tråd med formålet til flere av sparebankstiftelsene og sparebankene, som ofte har spesifikke geografiske nedslagsfelt. Et godt eksempel på dette er samarbeidet mellom Talent Norge og Sparebank 1 Nord-Norge Samfunnsløftet, som har samarbeidet om talentutvikling i Nord-Norge siden 2016. Sammen har de utviklet ti regionale talentprogrammer som har involvert over 120 talenter. Disse programmene bringer sammen kunsttalenter fra ulike disipliner i et klyngesamarbeid som stimulerer til deling, samspill og inspirasjon (Talent Norge, 2022).

Ansatte i Talent Norge har tidligere uttrykt at Nord-Norge fungerer som en foregangsregion, og samarbeidet med Sparebank 1 Nord-Norge har bidratt til at kunst- og kulturtalenter her får tilgang til kvalitetsrike talentprogrammer. Dette igjen gjør lokalmiljøene mer attraktive og inspirerende for både lokale, nasjonale og internasjonale kunstnere (Talent Norge, 2022).

Legger til rette for talentutvikling slik at en karriere på toppnivå blir et reelt alternativ

I henhold til Talent Norge er det profesjonelle kunstlivet preget av et krevende arbeidsmarked og sterk internasjonalisering (Talent Norge, i.d.). For å sikre at Norge hevder seg på dette området, mener Talent Norge at det er avgjørende å bygge broer mellom profesjonell yrkesutøvelse og landets fremste talenter. De understreker behovet for å styrke rammene rundt de beste talentene for å sikre jevn rekruttering til kunstutøvelse på toppnivå. Talent Norge beskriver at det finnes et uforløst potensial i norsk kulturliv som kan realiseres gjennom bedre tilrettelegging for talentutvikling.

Dette innebærer å gi unge mennesker med eksepsjonelt potensial den nødvendige støtten og hjelpen, slik at en karriere som profesjonell kunstner blir et reelt alternativ. Ved å skape sterke forbindelser mellom de fremste utøverne og landets kultur- og utdanningsinstitusjoner, ønsker Talent Norge å åpne veien inn i det profesjonelle kunstlivet (Talent Norge, i.d.).

For enkelte kunstnere kan Talent Norge ha vesentlig betydning for deres karriere

I årsrapportene til Talent Norge beskriver flere deltakere at talentprogrammene har vært avgjørende for deres karriere. Gjennom programmene får unge kunstnere synlighet, tro på seg selv, coaching og nettverk, noe som løfter dem faglig og gir dem bedre muligheter til raskere og sterkere utvikling.

Selv om mange av de talentene som deltar i programmene sannsynligvis ville blitt kunstnere uansett, er Talent Norge, sammen med de private bidragsyterne, en viktig bidragsyter til å styrke og løfte kulturnorge. Flere av talentene har oppnådd betydelig suksess tidlig i karrieren, inkludert nominasjoner til Spellemannprisen og mottakelser av Kritikerprisen (Talent Norge, 2024).

Et illustrerende eksempel på Talent Norges betydning er LIMPI (Lillehammer Institute of Music Production and Industries). LIMPI er Norges eneste musikkutdanning som spesialiserer seg på låtskriving og musikkproduksjon og ble etablert etter Talent Norges opprettelse (Kleive, 2023). Siden da har LIMPI hjulpet mange norske låtskrivere til å oppnå internasjonal anerkjennelse. LIMPI knytter norske talenter direkte til internasjonalt anerkjente hitmakere og musikkprodusenter. Mentorprogrammet fokuserer på talentutvikling, musikkskaping, nettverksbygging og entreprenørskap, og gir talentene verktøyene og perspektivene de trenger for å lykkes i den internasjonale musikkindustrien. Sparebank-stiftelsen DNB er en av de private bidragsyterne til dette programmet.

Et norsk kulturliv kan ha positive samfunnsøkonomiske gevinster

Utvikling av talenter innenfor kunst og kultur kan ha samfunnsøkonomiske gevinster også utover nytten for de personene som direkte berøres, selv om det er krevende å kvantifisere verdien. Blant annet kan det ha betydning for sysselsetting, enten direkte i kulturrelatert virksomhet eller indirekte gjennom næringer som turisme og transport. Et levende kulturliv kan tiltrekke seg turister, noe som gir inntekter til lokalt næringsliv gjennom festivaler, utstillinger og andre kulturarrangementer. Norske kunstnere som oppnår internasjonal suksess kan bidra til å øke eksportinntektene gjennom blant annet salg av kunstverk, musikk, forestillinger og kreative tjenester på det internasjonale markedet.

Kunst og kultur kan berike livene til individer og samfunn ved å gi opplevelser, fremme refleksjon, samfunnsdebatt, kreativ utfoldelse og kritisk tenkning. Det kan være av betydning for livskvalitet og velferd og sentrale samfunnsverdier som ytringsfrihet og demokrati, som har stor verdi. Talent Norge kan også ha betydning for mangfold og sosial inkludering, og det er blant annet etablert egne talentprogrammer som gir større muligheter for personer med minoritetsbakgrunn eller funksjonsnedsettelse. Sosial inkludering kan ha stor samfunnsøkonomisk betydning, noe som blant annet er belyst i Menon-rapport 17/2024 om stiftelsers betydning for sosial inkludering (Kjelsaas, Pedersen, Halvorsen, & Ørving Aasen, 2024).

Kultur handler om felles idéer, verdier, holdninger, regler, vaner og tradisjoner (Nasjonal digital læringsarena, i.d.). Kunst og kultur kan ha viktige beredskapselementer gjennom å bidra til å opprettholde og utvikle kulturell identitet, fellesskap og samhold blant befolkningen. Kunst og kultur kan gi trøst og håp i krisetider, samt styrke samfunnets robusthet og resiliens.

FOR ALLE!

FOR ALLE! er en del av Sparebankstiftelsen SR-Banks portefølje av satsninger for allmenntilgjengelige formål. Satsingens mål er å bidra til reduksjon og forebygging av økonomisk utenforskap blant barn og unge. FOR ALLE! ble etablert i 2017. Teksten under er hentet fra Kjelsaas mfl. (2024).

FOR ALLE! jobber med og gir økonomisk støtte til aktører som er rettet mot barn og unge

FOR ALLE! har til sammen delt ut 115 millioner kroner (per 1. januar 2024) til aktører som jobber med barn og unge siden oppstarten i 2017. Arbeidet er delt i to innsatsområder – koordinerings- og nettverksfremmende arbeid, og aktivitetsstøtte.

Koordinerings- og nettverksfremmende arbeid gjøres gjennom den årlige FOR ALLE!-konferansen i januar og påfølgende workshops. Formålet med arbeidet er deling av erfaring, kompetanse og idéer, å fremme samarbeid mellom aktørene, og å identifisere prosjekter FOR ALLE! vil støtte økonomisk. Arbeidet retter seg mot aktører som jobber med barn og unge. Foreninger, organisasjoner, stiftelser, næringslivet og det offentlige får felles arenaer gjennom stiftelsens arbeid. Utover konferansen arrangerer FOR ALLE! workshops og fasiliterer for å stimulere til samarbeid, dialog og nettverk mellom relevante aktører, samt utdeling av prosjektstøtte. Koordineringsarbeidet til FOR ALLE! ble satt i gang fordi stiftelsen så at det var lite samarbeid på tvers av aktører som arbeidet mot de samme målgruppene. Formålet er at strukturelle endringer i aktørenes samarbeid skal gjøre sparebankstiftelsens arbeid overflødig over tid.

Stiftelsen deler også årlig ut flere millioner kroner i aktivitetsstøtte. Aktivitetsstøtten går til lag og foreninger som har tilbud for barn og unge, og er opp til 50 000 kroner av gangen. Mottakerne kan for eksempel bruke midlene til utstyr, medlemskontingenter og utgifter i forbindelse med egenandel til turer. Utdelingene komplementerer nettverket av andre offentlige og private støtteordninger. Støtten skal bidra til at barn og

unge som ellers ikke ville hatt råd til å delta på aktiviteter får et godt aktivitetstilbud.

FOR ALLE! skaper møteplasser for aktører og gir økonomisk støtte til prosjekter, lag og foreninger

FOR ALLE!-konferansen fungerer som en møteplass og arena for kunnskaps- og erfaringsdeling, samt en arena for å identifisere prosjekter som kan motta prosjektstøtte. Hvert år er det flere hundre deltakere på konferansen. Stiftelsen avholder workshops i Bergen, Haugesund, Stavanger og Kristiansand i etterkant av konferansen. I 2023 var 90 organisasjoner representert på workshopene.

FOR ALLE! aktivitetsstøtte har bidratt med titalls millioner kroner til lag og foreninger for barn og unge på Sør-Vestlandet. I 2023 var aktivitetsstøtten til sammen på om lag ti millioner kroner.

Stiftelsen har en unik funksjon gjennom koordineringsarbeidet, og støtter aktører som arbeider med inkludering av barn og unge på Sør-Vestlandet

FOR ALLE! har endret samhandlingen mellom aktører som arbeider for barn og unge i byene på Sør-Vestlandet. Stiftelsen viser til at det nå er mer profesjonalitet og helhet i tilbudene ut mot barn og unge.

Særlig i Haugesund har koordineringsarbeidet bidratt til at barn og unge i dag har et langt mer omfattende aktivitetstilbud enn tidligere. Stiftelsen peker på at strukturen i samarbeidet mellom aktører i Haugesund er endret. Aktører oppgir ifølge stiftelsen at de i langt større grad samarbeider om å gi et helhetlig og bedre tilbud til målgruppen. Aktørene spiller på egne styrker og utfyller hverandre i større grad enn før. De ser sammen hvor det er mangler i tilbudet til målgruppen, og arbeider og søker finansiering deretter. For eksempel er det i dag enkelt for målgruppene å finne interessante aktiviteter gjennom en ny, felles timeplan flere aktører har gått sammen om. I 2022 og 2023 arrangerte Røde Kors, Forandringshuset og Kirkens Bymisjon, med støtte fra blant annet FOR ALLE!, en lengre sommerfestival for barn og barnefamilier. En rekke lag og foreninger stilte også

opp på festivalen. Heller enn å arrangere enkelte frittstående arrangementer, har de skapt et omfattende, helhetlig tilbud med mellom 800 og 1 000 deltakere per år.

Koordineringsarbeidet har også bidratt til å realisere en rekke vellykkede prosjekter. FOR ALLE! delte ut 33 millioner kroner i prosjektstøtte i 2023 alene. For eksempel er Fritidsfond, et kommunalt fond for å støtte barn fra lavinntektsfamilier inn i organiserte fritidsaktiviteter, opprettet i Kristiansand med finansiering av FOR ALLE!. Barn og unge som ellers ikke ville hatt muligheten til å delta i aktiviteter på lik linje som jevnaldrende, får denne muligheten gjennom fondet. Ordningen gir også tilgang på utstyr til å ta del i friluftsliv og uteaktiviteter på skolen. Andre prosjekter som for eksempel Prosjekt AKSEPT i Sandnes og CVidere i Kristiansand er også gjort mulig gjennom FOR ALLE!'s koordinering og prosjektstøtte. Det er uvisst hvor mange de forskjellige prosjektene når ut til totalt, eller hvilke synergieffekter de gir. For eksempel når livsmestringsprogrammet prosjekt AKSEPT alene ut til over 200 enkeltindivider og familier som lever i lavinntekt i uken, med mål om å gi målgruppen bedre helse, livskavitet og økt deltakelse i samfunnet.

I tillegg bidrar aktivitetsstøtten til at mottakere kan tilby barn og unge et godt tilbud av fritidsaktiviteter uavhengig av målgruppens økonomiske situasjon. Støtten kan bidra til at barn og unge i større grad får tilgang til aktiviteter og fellesskap, for eksempel gjennom subsidierte kontingenter.

FOR ALLE! fyller en rolle unik rolle

FOR ALLE! dekker behov som ikke tidligere er møtt. Det er vanskelig å si hvorvidt andre ville gjort et tilsvarende koordineringsarbeid over tid.

Under forutsetningen om at andre ikke ville møtt behovet for koordinering, ville alternativet trolig vært at aktører i mindre grad hadde samarbeidet om å tilby like gode, helhetlige tilbud til målgruppene som de gjør i flere byer i dag. Flere ideer ville trolig ikke blitt til, og prosjekter ville ikke blitt finansiert eller gjennomført. Stiftelsen oppgir selv at FOR ALLE!-konferansen er særlig unik siden det ikke bare er en arena for å snakke sammen, men også er en arena der ting skapes.

Det er flere andre som tilbyr lignende støtteordninger som aktivitetsstøtten. For eksempel er det diverse andre stiftelser, private bedrifter og offentlige instanser som deler ut midler til prosjekter eller aktivitetsstøtte til lignende målgrupper. Med tanke på aktivitetsstøttens omfang er det likevel mulig at flere aktører ikke ville funnet tilsvarende støtte. Med de store beløpene stiftelsen deler ut, er det trolig at flere prosjekter ikke ville blitt gjennomført, eller ikke i samme omfang, og at lag og foreninger ikke kunne tilbydd like gode aktiviteter til barna, eller måtte tatt mer betalt for tilbudene sine.

7 Samfunnsøkonomisk verdi av sparebanknæringens bidrag til allmennyttige formål

Basert på innsamlede data og egne vurderinger forventer vi at 1 krone bevilget til allmennyttige formål fra sparebanknæringen ga litt over 3 kroner tilbake til samfunnet i 2023. Vårt anslag på den samfunnsøkonomiske avkastningen av bevilgede midler fra sparebanknæringen er forbundet med usikkerhet. Uavhengig av beregningsforutsetningene vi har lagt til grunn og anslagene vi har endt opp med, er vår vurdering at sparebanknæringen har et stort og betydningsfullt bidrag til det norske samfunnet. Selv om bidraget fra næringen er stort og betydningsfullt, er det også grunn til å tro at det er et potensial for å øke lønnsomheten ytterligere i fremtiden.

7.1 Betraktninger som ligger til grunn for lønnsomhetsvurderingen

Vår forståelse er basert på analyse av de innsamlede dataene beskrevet i kapittel 4 og 5, casestudiene omtalt i kapittel 6, samtaler med utvalgte stiftelser og våre egne vurderinger. Basert på dette grunnlaget har vi gjort oss fem betraktninger som er retningsgivende for den samfunnsøkonomiske lønnsomhetsvurderingen av sparebanknæringens bidrag til allmennyttige formål.

Bevilgninger til allmennyttige formål er ikke nødvendigvis det samme som å maksimere samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Situasjonen til sparebanknæringen, spesielt sparebankstiftelsene, er at deres formål legger betydelige føringer på hva bevilgningene til allmennyttige formål kan gis til. Å bevilge midler til allmennyttige formål er ikke nødvendigvis det samme som å bevilge med formål om å maksimere samfunnsøkonomisk lønnsomhet. For eksempel har alle stiftelser et mål om å bidra til allmennyttige formål og utvikling i et avgrenset geografisk område, med unntak av Sparebankstiftelsen DNB som i tillegg har nasjonale prosjekter. Det kan være at utviklingen som støttes bidrar til at innsatsfaktorene som anvendes (arbeidskraft og kapital) har sin beste anvendelse på denne måten. Det kan imidlertid også være at støtten kunne kastet mer av seg andre steder i økonomien, og derfor handler mer om jevnere geografisk fordeling. Det finnes imidlertid også samfunnsøkonomiske argumenter for at jevnere geografisk fordeling og livskraftige lokalsamfunn er bra for Norge. Argumentet er trolig sterkest i Nord-Norge der kombinasjonen av befolkningsnedgang og mer krevende sikkerhetssituasjon taler for at satsing på tilstedeværelse i seg selv er verdifullt for Norge som helhet. I den grad formålene er avgrenset geografisk eller til målgrupper, kan det også være en barriere for å identifisere og anvende midlene på en måte som gir høy samfunnsøkonomisk avkastning.

Forutsetningene for å identifisere prosjekter det bør bevilges midler til varierer. I dialog med sparebanknæringen har vi også fanget opp at det er betydelige variasjoner i hvor mye administrative ressurser som avsettes til å identifisere prosjekter som det skal bevilges midler til. De største stiftelsene har naturligvis bedre forutsetninger for å ansette årsverk og derigjennom en større mulighet til å etablere et solid fagmiljø. Eksempelvis rapporterer Sparebankstiftelsen DNB at de sysselsatte 23,5 årsverk ved utgangen av 2023, mens enkelte stiftelser har fortalt oss at de har ned i 0,2 årsverk til å forvalte stiftelsens kapital. Det er åpenbart at forutsetningene for både å identifisere gode prosjekter som kan støttes og oppfølgingen av bevilgninger som er gjort varierer betraktelig.

Noen bevilgninger gir en veldig høy samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Casestudien viser oss at enkelte bevilgninger fra sparebanknæringen har en veldig høy samfunnsøkonomisk lønnsomhet. En grunnleggende

forutsetning for at bevilgningene som gis har høy samfunnsøkonomisk lønnsomhet er høy addisjonalitet¹⁰. Det er usikkerhet ved hvor høy addisjonaliteten i de ulike case-eksemplene er. Vi vurderer imidlertid at tiltakene sannsynligvis ikke ville blitt gjennomført i tilsvarende omfang og/eller ville tatt lenger tid å gjennomføre uten bevilgninger fra sparebanknæringen.

Noen bevilgninger representerer fordelingsvirkninger. Basert på vår gjennomgang av hva sparebanknæringen gir mest til (se kapittel 5), og det faktum at sparebanker og sparebankstiftelser har et avgrenset formål, er det god grunn til å tro at en andel av bevilgningene representerer rene fordelingsvirkninger. DFØ (2023) eksemplifiserer en fordelingsvirkning på følgende måte:

Dersom økningen i arbeidsplasser i én region fører til færre arbeidsplasser i en annen region, vil dette være en fordelingsvirkning.

Slike fordelingsvirkninger kan altså være bra for regionen, men trenger ikke å tilføre Norge som helhet noen merverdi. Geografiske fordelingsvirkninger kan også omtales som brutto ringvirkninger. Det er imidlertid viktig å være klar over at en brutto ringvirkning av en bevilgning kan ha en netto samfunnsøkonomisk verdi. Ringvirkninger som har en netto samfunnsøkonomisk verdi for Norge, defineres som netto ringvirkninger, også omtalt som «wider economic impacts». Et tilleggsargument er at en andel av bevilgningene kan ha lav addisjonalitet. Vår vurdering er at det ikke er usannsynlig at andre aktører i sparebanknæringens fravær ville tatt ansvar og dekket behovet som sparebanknæringen har bevilget midler til. I så tilfelle vil bevilgningen avgrenses til å være en fordelingsvirkning. Det er imidlertid viktig å presisere at vi ikke har et empirisk grunnlag for å vurdere det konkrete omfanget av slike bevilgninger. Basert på at sparebankstiftelsene og sparebanker som gir til allmennyttige formål generelt er opptatt av å ikke løse offentlige oppgaver og undersøke det reelle behovet for bevilgningene, er det samtidig grunn til å tro at det er få bevilgninger med lav addisjonalitet.

7.2 Forutsetninger og beregningsmetode

Våre overordnede betraktninger i delkapittel 7.1 gir ikke et konkret grunnlag for å tallfeste lønnsomhetsanslag for den samfunnsøkonomiske verdien av sparebanknæringens bidrag til allmennyttige formål. Vi har derfor valgt, basert på egne vurderinger, å sette opp to kalkyler for beregningene. Den ene kalkylen bygger på lønnsomhetsforutsetninger vi tror mest på, mens den andre kalkylen bygger på mer positive lønnsomhetsforutsetninger. Formålet er imidlertid å vise hva resultatet blir hvis vi legger til grunn ulike forutsetninger i form av en hva-hvis-analyse, der vi er tydelige på hva vi tror mest på.

Før vi går nærmere inn på våre anslag, er det nyttig å oppsummere funn fra tidligere lønnsomhetsbetraktninger som Menon Economics har gjennomført, se Tabell 7-1. Tabellen viser at lønnsomheten av ulike tiltak varierer mye. Én krone investert i de ulike tiltakene gir i forventning mellom 0 og 11 kroner tilbake til samfunnet. Det er imidlertid viktig å presisere at disse lønnsomhetsbetraktningene ikke er fullstendige, i den forstand at ikke alle nyttevirkninger er prissatt. Formålet med tabellen er å gi en referanse til å vurdere hva det er sannsynlig at sparebanknæringens bidrag til allmennyttige formål kan gi tilbake til samfunnet.

¹⁰ Dersom en bevilgning medfører en økning i ønsket type produksjon eller ønskede typer aktiviteter som ikke ville ha blitt realisert uten bevilgningen, vil det si at bevilgningen skaper addisjonalitet.

Tabell 7-1

Forventet samfunnsøkonomiske lønnsomhet for ulike tiltak*

Tiltak	1 krone investert gir i forventning om lag...	Kilde
Ettervern i barnevernet	...5 kroner tilbake til samfunnet.	Pedersen mfl. (2024A)
Barnekreftforeningens familiehus	...11 kroner tilbake til samfunnet.	Pedersen mfl. (2024B)
Fosterhjem	...11 kroner tilbake til samfunnet	Pedersen mfl. (2023)
Klart språk i kommunal sektor	...0,3-3 kroner tilbake til samfunnet.	Pedersen mfl. (2022A)
Sikring mot vær- og naturfare	...0-2,3 kroner tilbake til samfunnet.	Pedersen mfl. (2024C)
Mammografiapparat i Hallingdal	...12 kroner tilbake til samfunnet.	Se delkapittel 6.2.

*Siden vi ikke har hatt faglig grunnlag for å vurdere alle nyttevirkningene av tiltakene, er det grunn til å tro at lønnsomheten av tiltakene er høyere enn vi har prissatt. Kilde: Menon Economics

Dialog med representanter fra sparebanknæringen tilsier at en andel av bevilgningene kun representerer fordelingsvirkninger, som i praksis betyr at 1 krone bevilget gir 1 krone til samfunnet. Det vil imidlertid også være ressursbruk knyttet til å bevilge, søke og rapportere på disse bevilgningene, slik at 1 krone investert gir mindre enn 1 krone tilbake til samfunnet. Andelen som er kategorisert som en fordelingsvirkning eller lavere er imidlertid vurdert til å være lav, og i vårt anslag har vi lagt til grunn en forutsetning om at det utgjør 10 prosent av bevilget beløp. Det betyr at vi forutsetter 10 prosent sannsynlighet for at 1 krone bevilget gir et sted mellom 0 og 1 krone tilbake til samfunnet.

For kalkylen med høyere lønnsomhetsforutsetninger er det sannsynlig at en andel av bevilgningene som gis utløser en høy lønnsomhet, men hvor høyt er krevende å fastsette. Basert på tidligere erfaringer knyttet til lønnsomheten av gode tiltak (se Tabell 7-1), forventer vi at høyt lønnsomhetsanslag ligger et sted mellom 5 og 12 kroner per krone investert. Vi har derfor valgt å sette det høye lønnsomhetsanslaget til 8 kroner. Det representerer vår forventning, og tilsier at 10 prosent av bevilgede midler gir 8 kroner eller mer tilbake til samfunnet. Det kan imidlertid argumenteres for at vi undervurderer lønnsomheten for de mest lønnsomme tiltakene som har mottatt bevilgning. Av den grunn viser vi også konsekvensen av å legge til grunn at 10 prosent av bevilget beløp i 2023 gir 15 kroner eller mer tilbake til samfunnet – i en kalkyle med høye lønnsomhetsforutsetninger.

For middels lønnsomhetsanslag er det naturlig å legge til grunn hovedfunnene i kapittel 5 og de to første betraktningene i delkapittel 7.1 som sier at

- bevilgninger til allmennyttige formål er ikke nødvendigvis det samme som å maksimere samfunnsøkonomisk lønnsomhet
- forutsetningene for å identifisere prosjekter det bør bevilges midler til varierer mellom sparebankstiftelsene og sparebankene

Isolert sett taler disse funnene og betraktningene for at den samfunnsøkonomiske lønnsomheten av en betydelig andel av bevilgningene har lavere samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Basert på informasjonen vi har, virker det som en rimelig forutsetning at 1 krone bevilget gjennom sparebanknæringen gir en positiv samfunnsøkonomisk avkastning, men at den basert på våre betraktninger er relativt lav. Vi legger derfor til grunn at 1 krone investert gir 2 kroner tilbake i middels lønnsomhetsanslag. Igjen kan det imidlertid være argumenter for at vi undervurderer den samfunnsøkonomiske lønnsomheten. Vi har derfor lagt til grunn at 1 krone bevilget gir 5 kroner tilbake i kalkylen med høye lønnsomhetsforutsetninger. Det tilsvarer den samfunnsøkonomiske avkastningen av ettervern i barnevernet, et offentlig tiltak som forventes å ha stor betydning for redusert utenforskap i samfunnet.

Forutsetningene for vår forventning om lønnsomhet av sparebanknæringens bidrag til allmennyttige formål og en kalkyle med høye lønnsomhetsforutsetninger er oppsummert i Tabell 7-2.

Tabell 7-2 Forutsetninger som er lagt til grunn i hva-hvis-analysen av den samfunnsøkonomiske verdien av sparebanknæringens bidrag til allmennyttige formål – 1 krone bevilget til allmennyttige formål gir...

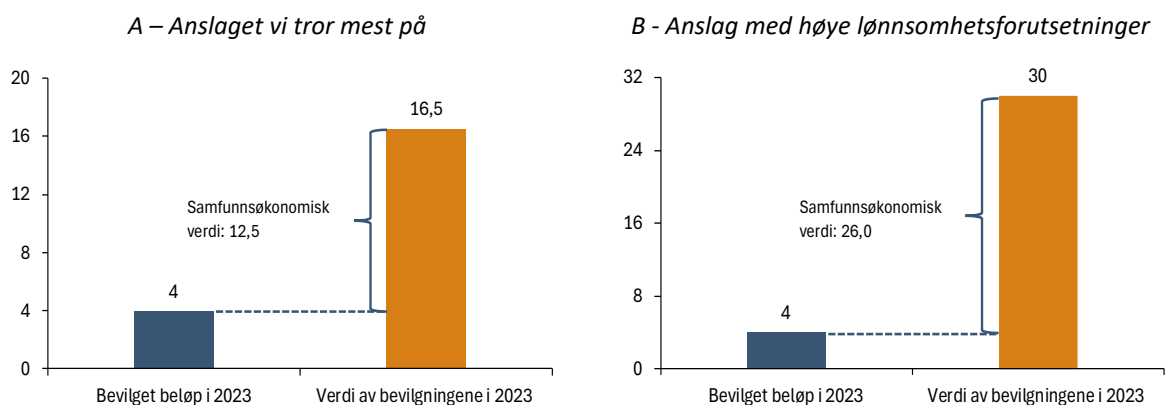
	Lavt anslag (forutsatt at 10 prosent av bevilgningene er under dette tallet)	Sannsynlig/middels anslag	Høyt anslag (forutsatt at 10 prosent av bevilgningene er over dette tallet)
Vår forventning	...1 krone tilbake til samfunnet	..2 kroner tilbake til samfunnet	...8 kroner tilbake til samfunnet
Kalkyle med høye lønnsomhetsforutsetninger	...1 krone tilbake til samfunnet	..5 kroner tilbake til samfunnet	...15 kroner tilbake til samfunnet

Når man vurderer samfunnsøkonomisk lønnsomhet, er det vanlig praksis å legge til grunn forventningsverdier. Forventningsverdier representerer gjennomsnittsverdien. For å fastsette forventningsverdien for de to kalkylene har vi lagt til grunn antakelser om fordelinger som oppfyller forutsetningene gjennomgått over. Basert på våre betraktninger og forutsetninger tror vi at disse fordelingene er høyreskjeve. Det betyr at forventningsverdien er større enn sannsynlig/middels anslag. På dette grunnlaget tror vi at 1 krone bevilget gir litt over 3 kroner tilbake til samfunnet i gjennomsnitt. Legger vi til grunn høye lønnsomhetsbetraktninger, tror vi at 1 krone bevilget gir litt over 6,5 kroner tilbake i samfunnet i gjennomsnitt.

7.3 Resultater for de to kalkylene

Basert på de fastsatte forutsetningene, tilsier våre anslag at den forventede samfunnsøkonomiske nettoverdien av sparebanknæringens bidrag til allmennyttige formål (som var lik 4,0 milliarder kroner i 2023) lå mellom 12,5 milliarder kroner (anslaget vi tror mest på) og 26,0 milliarder kroner (kalkyle med høye lønnsomhetsforutsetninger), se Figur 7-1.

Figur 7-1 To anslag på forventet samfunnsøkonomisk verdi av sparebanknæringen sine bevilgninger i 2023, i milliarder 2023-kroner

Kilde: Menon Economics

Vår vurdering er at usikkerheten rundt anslaget vi tror mest på er stor. Uavhengig av denne usikkerheten er vår vurdering at sparebanknæringen har et stort og betydningsfullt bidrag til det norske samfunnet. Resultatene indikerer også at det er et betydelig potensial for å øke bidraget i fremtiden. I kapittel 8 diskuteres mulige grep som kan gjennomføres for å øke den samfunnsøkonomiske lønnsomheten av sparebanknæringens bidrag.

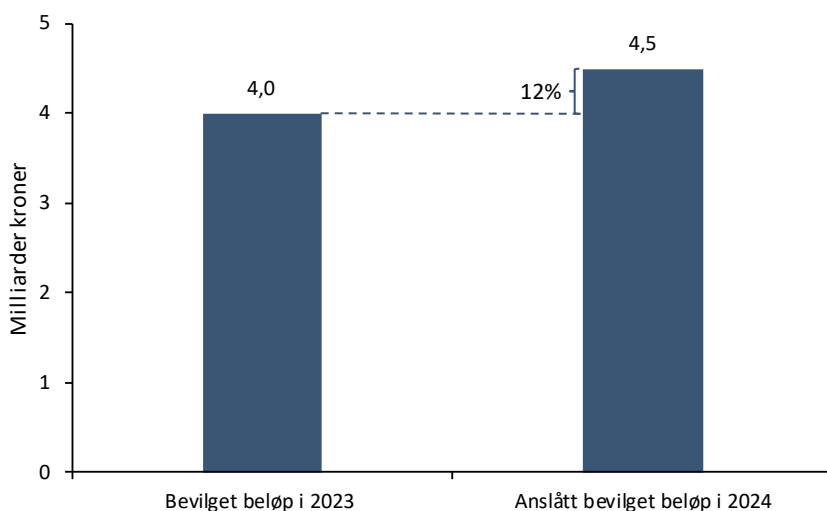
8 Fremtidsutsikter og grep før å øke lønnsomheten

Forventninger om lønnsomhet i sparebanknæringen for 2024 gir en forventet økning på 12 prosent i midler til allmenntilgjengelige formål i 2024 sammenlignet med 2023. Det forventes at denne positive utviklingen vil fortsette. Sett i sammenheng med vår vurdering om at det er et potensial for å øke lønnsomheten ytterligere i fremtiden, har vi utarbeidet en rekke anbefalinger om tiltak som kan gjennomføres. For sparebanknæringen samlet mener vi at samarbeidet i sparebanknæringen bør videreutvikles, man bør samle og dele kunnskap om de gode tiltakene og jobbe sammen for å tydeliggjøre grensegangen mot offentlig sektor. For hver enkelt sparebankstiftelse og sparebank mener vi at man bør vurdere om det settes av nok administrative ressurser, prioritere tid til å bygge kompetanse og fagmiljø i samarbeid med resten av næringen og vurdere om allmenntilgjengelige investeringer kan bidra til høyere oppnåelse av formålet.

8.1 Bevilgningene fra sparebanknæringen forventes å øke fremover

I spørreundersøkelsen til sparebankstiftelsene og sparebankene inkluderte vi spørsmål om hver enkelt sine forventninger om prosentvis økning i bevilgninger fra 2023 til 2024. Anslaget for bevilgningsbeløp i 2024 har stor variasjon på tvers av stiftelsene og bankene, og spenner fra en nedgang på 40 prosent til en oppgang på over 200 prosent. Resultatene for næringen samlet er oppsummert i Figur 8-1. Figuren viser at sparebanknæringen samlet forventer, basert på svarene fra spørreundersøkelsen, en økning i bevilgninger fra 2023 til 2024 på 12 prosent. Selv om økte priser kan resultere i at den reelle økningen i bevilgninger er lavere enn 12 prosent, er det grunn til å anta at den reelle økningen i bevilgninger er stor og betydningsfull. I dialog med representanter fra næringen fremkommer det også klart at forventningene er at veksten i bevilgninger til allmenntilgjengelige formål forventes å ytterligere øke etter 2024. Årsaken til forventningene om vekst er at det går godt i banksektoren om dagen om man forventer at denne utviklingen vil vedvare.

Figur 8-1 Bevilget beløp i 2023 og anslått bevilget beløp i 2024 for sparebanknæringen til allmenntilgjengelige formål, i milliarder kroner

N=45. Det er seks stiftelser og banker som ikke har rapportert forventet utvikling, for disse har vi antatt samme bevilgningsbeløp som i 2023. Kilde: Spørreundersøkelse til sparebankstiftelser og sparebanker, bearbejdet av Menon Economics.

8.2 Råd for å øke lønnsomheten – for sparebanknæringen samlet

Situasjonen med forventning om økte bevilgninger og potensialet for å øke lønnsomheten ytterligere i fremtiden utløser diskusjonen om hva sparebanknæringen kan gjøre for å øke den samfunnsøkonomiske lønnsomheten av bevilgningene. I dialog med utvalgte representanter i næringen og ut fra egne vurderinger har vi utarbeidet følgende råd til næringen samlet:

Råd 1 – Øke samarbeidet i sparebanknæringen knyttet til allmennyttige formål. Sparebanknæringen består som nevnt av 84 sparebanker og 42 sparebankstiftelser. Selv om sparebankene konkurrerer om kunder i sine kommersielle aktiviteter, har sparebanknæringen en felles interesse av å samarbeide når det kommer til bidraget til allmennyttige formål. Sparebanknæringen har en felles interesse av å samarbeide når det kommer til bidraget til allmennyttige formål. Slikt samarbeid kan bidra til at bevilgningene i størst mulig grad realiserer formålene. Samarbeid om dette bidraget i form av deling av kunnskap, arbeidsprosesser og felles finansiering av prosjekter kan bidra til at gode tiltak finansiert av sparebanknæringen i større grad spres og implementeres i hele Norge. Det er imidlertid viktig å ha klart for seg at mulighet for felles finansiering fra Sparebankstiftelser har en begrensning gjennom at de har et avgrenset og vedtektsfestet geografisk nedslagsfelt.

Råd 2 – Samle og dele kunnskap om de gode tiltakene. I dag er det få felles samarbeid om å kartlegge og forske på tiltak som har høy effekt og samfunnsøkonomisk verdi. Ved å samarbeide om slik kunnskapsutvikling vil sparebanknæringen samlet kunne profesjonalisere seg ytterligere, få mer igjen for bevilgede midler og i større grad oppfylle formålene. En felles front i kunnskapsutvikling om planlagte/gjennomførte bevilgninger vil bidra til lavere kostnader og bedre bevilgninger. Deling av kunnskapen kan skje gjennom å videreutvikle dagens møteplasser i regi av Sparebankforeningen.

Råd 3 – Tydeliggjøre grensegangen mot offentlig sektor. Sparebanknæringen har ikke mulighet til å dekke kommunal drift, men kan bidra til å etablere eller styrke kommunale tjenester gjennom enkeltinvesteringer. For å håndtere dette har sparebankstiftelsene i de fleste tilfeller vedtekter som er strengere enn loven, for å være på den sikre siden. I dialog med representanter fra sparebanknæringen fremkommer det klart at kunnskap og oppfatning om hva som er offentlige oppgaver varierer innad i sparebanknæringen. At kompleksiteten er høy, er også påpekt av Pedersen mfl. (2022B), som blant annet fant at ingen i Norge har en totaloversikt over hvilke lov- og forskriftskrav kommuner i Norge skal oppfylle. I arbeidet med å redusere utenforskap i samfunnet, som mange sparebankstiftelser og sparebanker engasjerer seg i, er det ut fra vår erfaring spesielt komplekst å forstå hvor det offentlige tilbudet slutter. Det er også viktig å ta innover seg at selv om det finnes lov- og forskriftskrav, som kommunene skal oppfylle, er det ikke sikkert at kommunen oppfyller lovkravene. Grensegang mot andre private aktører, både ideelle og kommersielle aktører, kan også være krevende å forstå. I arbeidet med å prioritere bevilgningene til riktige prosjekter, kan det derfor være veldig nyttig å ha en klarhet i hva sparebanknæringen kan finansiere og ikke.

8.3 Råd for å øke lønnsomheten – for hver enkelt aktør

Situasjonen sparebanknæringen står i, med forventning om økte bevilgninger og potensial for å øke lønnsomheten ytterligere, aktualiserer også at hver enkelt sparebank og sparebankstiftelse gjør grep for at bevilgningene gir mest mulig tilbake til samfunnet i tråd med formålene. På aktørnivå anbefaler vi følgende grep:

Råd 1 – Vurder om det settes av nok og riktige ressurser til å finne de gode prosjektene. Som nevnt er det store variasjoner mellom aktørene i sparebanknæringen når det gjelder hvor mye ressurser som er satt av til å lyse ut søknadsrunder, identifisere gode prosjekter og følge dem opp. Det er derfor grunn til å stille seg spørsmålet om bevilgningene til allmennyttige formål delvis er underadministrert. Vi har ikke svaret på dette spørsmålet, men

mener det er et viktig spørsmål som hver enkelt sparebankstiftelse og sparebank bør spørre seg. Konsekvensen av et underadministrert bevilgningsinstitutt er at midlene som bevilges i mindre grad oppfyller formålet, i mindre grad utløser verdier over flere år (eksempelvis hvis idrettsforeningen som fikk bevilgning til nytt klubbhus ikke vedlikeholder klubbhuset) og i mindre grad gagnar samfunnet (lavere samfunnsøkonomisk lønnsomhet enn man kunne hatt). Det er imidlertid ikke et mål i seg selv å øke administrasjonsandelen. Målet bør være at administrasjonen brukes kostnadseffektivt for å identifisere prosjektene som i størst grad bidrar til oppfyllelse av formålet og i den grad det er forenelig med formålet øker den samfunnsøkonomiske lønnsomheten av bevilgningene.

Råd 2 – Prioriter tid til å bygge kompetanse og fagmiljø i samarbeid med resten av næringen. I tråd med råd 1 og 2 i delkapittel 8.2 er det viktig at sparebankstiftelsene og sparebankene prioriterer tilstrekkelig med tid til å bygge kompetanse og fagmiljø med resten av næringen. Prioritering av aktiviteter som på en effektiv måte øker kunnskapen i sektoren, slik som erfaringsutveksling og samarbeid med andre stiftelser og aktører, vil gjøre det lettere å identifisere søknader/prosjekter som treffer formålet og øke bevisstheten om hva som kjennetegner gode prosjekter.

Råd 3 – Vurder om formålsinvesteringer kan øke lønnsomheten av bevilgningene. Vår rapport er avgrenset til bevilgninger som gis til allmenntilretteleggende formål. Det er også viktig å anerkjenne at sparebanknæringen kan bidra til allmenntilretteleggende formål på flere måter. For eksempel har Sparebankstiftelsen DNB de siste årene investert for å oppfylle formålet sitt. Et konkret eksempel på en slik formålsinvestering er Lågøya i Oslofjorden, som DNB kjøpte i 2022 for å gjøre den tilgjengelig for allmennheten (Sparebankstiftelsen DNB, 2024). Øya ble tidligere brukt som ferieøy for ansatte i Circle K. Det er 21 hytter på øya. DNT Oslo og Omegn og Oslofjorden Friluftsråd samarbeider om å drifte og utvikle øya til et sted for friluftslivet og ferieopphold for alle. Sommeren 2023 ble 18 hytter klargjort for sommersesongen og tatt i bruk til hele 9 000 overnattingsdøgn. Sammenlignet med andre former for privat eierskap av øya, kan det argumenteres for at formålsinvesteringen gjør Oslofjorden mer tilgjengelig for allmennheten, gir rekreasjon og opplevelser for de som besøker øya og gir alle norske innbyggere en opsjonsverdi av at de kan besøke øya hvis de ønsker det i fremtiden. Det kan også knytte seg argumenter til bedre forvaltning av naturen på øya. Fordelen med en formålsinvestering av denne typen er at den gir bruksnytte og opsjonsnytte for mange mennesker, gir langvarige effekter, og om man skulle finne ut at det var en dårlig beslutning å investere, kan man selge. Gode formålsinvesteringer kan også gi avkastning. Sett i sammenheng med naturkrisen og at det hver eneste dag bygges ned natur, kan tilsvarende investeringer bidra til å stoppe naturtapet. For som grunneier har man i de aller fleste saker det siste ordet om hva eiendommen skal brukes til og bestemmer hvordan naturen på eiendommen skal forvaltes.

Bilde 2 Bilder av og fra Lågøya

Foto: Paul Hughson, Visit Drøbak & Oscarsborg

Referanser

- Amedia. (2023). *Amediastiftelsen får selvstendig rolle som medieeier*. Hentet fra <https://www.amedia.no/aktuelt/nyheter/amedia-stiftelsen-far-selvstendig-rolle-som-medieeier>
- Direktoratet for forvaltning og økonomistyring. (2023). *Veileder i samfunnsøkonomiske analyser*. Hentet fra <https://dfo.no/fagomrader/utredning-og-analyse-av-statlige-tiltak/samfunnsokonomiske-analyser/veileder-i-samfunnsokonomiske-analyser>
- Finansdepartementet. (2021). *R-109/21 Prinsipper og krav ved utarbeidelse av samfunnsøkonomiske analyser*. Hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/fin/vedlegg/okstyring/rundskriv/faste/r_109_2021.pdf
- Finansdepartementet. (2024). *Lov om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven)*. Hentet fra lovdata: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2015-04-10-17/KAPITTEL_12-5#%C2%A712-26
- Johansen, T. B. (2022). *Evaluering av Guttas Campus kull 2022 Oslo*. Hentet fra <https://guttascampus.no/wp-content/uploads/2023/07/Evaluering-av-Guttas-Campus-kull-2022-Oslo-1.pdf>
- Kjelsaas, I., Pedersen, S., Halvorsen, C., & Ørving Aasen, I. (2024). *Stiftelsers betydning for sosial inkludering. En analyse av stiftelsers arbeid med, og betydning for, sosial inkludering og forebygging*. Hentet fra <https://www.menon.no/wp-content/uploads/2024-17-Stiftelsers-betydning-for-sosial-inkludering.pdf>
- Kleive, J. H. (2023). *Det er ikke litt av begynnelsen en gang, nå gjelder det å jobbe dobbelt så hardt*. Hentet fra talentnorge: <https://www.talentnorge.no/nyheter/dette-er-ikke-litt-av-begynnelsen-en-gang-naa-gjelder-det-aa-jobbe-dobbelt-saa-hardt/>
- Kultur- og likestillingsdepartementet. (2015). *Etablering av Talent Norge*. Hentet fra [regjeringen.no: https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/kud/pressemeldinger/2015/etablering-av-talent-norge1/id2362367/](https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/kud/pressemeldinger/2015/etablering-av-talent-norge1/id2362367/)
- Nasjonal digital læringsarena. (i.d., 07 01). *Hva er kultur?* Hentet fra [ndla.no: https://ndla.no/nb/subject:52b154e8-eb71-49cb-b046-c41303eb9b99/topic:b82173ad-3580-451b-93dc-1274e1741144/resource:45c4a3ad-3ee5-4930-bdd8-e5962f514a02](https://ndla.no/nb/subject:52b154e8-eb71-49cb-b046-c41303eb9b99/topic:b82173ad-3580-451b-93dc-1274e1741144/resource:45c4a3ad-3ee5-4930-bdd8-e5962f514a02)
- NHO Nordland. (2023). *Lanserer Nord-Norges største grønne satsning!* Hentet fra <https://www.nho.no/regionkontor/nho-nordland/artikkelarkiv/agir/>
- Pedersen, S., Albertsen, M. O., Feche, B. I., & Kjelsaas, I. (2022A). *Gevinster av klart språk i norske kommuner*. Menon Economics.
- Pedersen, S., Halvorsen, C. A., & Kjelsaas, M. R. (2024B). *Samfunnsøkonomisk verdi av familiehus*. Menon Economics.
- Pedersen, S., Halvorsen, C. A., Rødal, M., Hanno, I. L., & Kjelsaas, I. (2023). *Samfunnsøkonomisk verdi av fosterhjem i Norge*. Menon Economics.
- Pedersen, S., Kjelsaas, I., Halvorsen, C. A., & Aalen, P. (2022B). *Ståa i norske kommuner - En kartlegging av kommunenes oppfyllelse av lovpålagte oppgaver*. Menon Economics.

- Pedersen, S., Vinter, C., Hanno, I. L., & Kjelsaas, I. (2024A). *Samfunnsøkonomisk verdi av ettervern i barnevernet*. Menon Economics.
- Pedersen, S., Winter-Larsen, S. G., Rødal, M., Hole, I. N., Rege, M., Harbitz, C. B., . . . Reutz, E. H. (2024C). *Ansvar, finansiering og insentiver - Utredning av virkemidler for økt forebygging mot vær- og naturfare i Norge*. Menon Economics.
- Sparebank 1 Nord-Norge. (2023). *Et signalprosjekt som fremmer Andøya, Vesterålen og Nord-Norge*. Hentet fra <https://www.sparebank1.no/nb/nord-norge/om-oss/nyheter/--et-signalprosjekt-som-fremmer-andoya--vesteralen-og-nord-norge.html>
- Sparebankforeningen. (2021). *Sparebanknæringens bidrag til allmennyttige formål i 2020*. Sparebankforeningen. Hentet fra <https://www.sparebankforeningen.no/siteassets/dokumenter/sparebankforenings-bidrag-til-allmennyttige-formal-i-2020.pdf>
- Sparebankforeningen. (2021). *Sparebankstiftelsene - Hvem er de og hva gjør de?* Hentet fra Sparebankforeningen: <https://www.sparebankforeningen.no/artikler/2021/sparebankstiftelsene--hvem-er-de-og-hva-gjor-de/>
- Sparebankforeningen. (2024). *Sparebanknæringens bidrag til allmennyttige formål i 2022*. Hentet fra Sparebankforeningen: <https://www.sparebankforeningen.no/artikler/2024/gavetildelinger-2022/>
- Sparebankforeningen. (i.d.). *Norges største bidragsyter til frivillighet, idrett og kultur*. Hentet fra Sparebankforeningen: <https://www.sparebankforeningen.no/om-oss/norges-storste-bidragsyter-til-frivillighet-idrett-og-kultur/>
- Sparebankforeningen. (i.d.). *Om oss*. Hentet fra Sparebankforeningen: <https://www.sparebankforeningen.no/om-oss/>
- Sparebankstiftelsen DNB. (2024). *Årsrapport 2023*. Hentet fra <https://sparebankstiftelsen.no/arsrapporter/>
- Talent Norge. (2022). *Utvidet samarbeid om talentutvikling i Nord-Norge*. Hentet fra talentnorge: <https://talentnorge.no/nyheter/utvidet-samarbeid-om-talentsatsing-i-nord-norge/>
- Talent Norge. (2024). *Årsrapport 2023*. Talent Norge. Hentet fra https://www.talentnorge.no/media/4800/20240621_tn_aarsrapport2023.pdf#/media/media/edit/4620
- Talent Norge. (i.d.). *Olympiatoppen*. Hentet fra talentnorge: <https://www.talentnorge.no/partnere/olympiatoppen/>
- Talent Norge. (i.d.). *Om Talent Norge*. Hentet fra talentnorge: <https://www.talentnorge.no/om-oss/om-talentnorge/>
- Winkelman, I. (2022). *200 år med sterkere sparebanker i Norge*. Hentet fra FinansWatch: <https://finanswatch.no/debatt/article13741637.ece>

Vedlegg A – Informasjon om spørreundersøkelsen

Spørreundersøkelsen ble sendt til følgende sparebankstiftelser og sparebanker som bevilger penger til allmennyttige formål:

Sparebankstiftelser	Sparebanker som bevilger penger til allmennyttige formål
Sparebankstiftelsen Hallingdal	Spareskillingsbanken
Sparebankstiftelsen Øystre Slidre	Skudenes & Aakra Sparebank
Sparebankstiftelsen Ringerike	Voss Sparebank
Sparebankstiftelsen Gran	Lillesands Sparebank
Sparebankstiftelsen Jevnaker Lunner Nittedal	Luster Sparebank
Sparebankstiftelsen SMN	Sparebank 68 Nord
Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge	Aasen Sparebank
Sparebankstiftelsen SR-Bank	Selbu Sparebank
SpareBank 1 - Stiftinga Kvinnherad	Nidaros Sparebank
SpareBank 1 Stiftelsen BV	Ørland Sparebank
Sparebankstiftelsen Nøtterøy Tønsberg	stbank
Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Modum	Tolga-Os Sparebank (TOS)
Sparebankstiftelsen Telemark	Drangedal Sparebank
Sparebankstiftelsen Nome	SpareBank 1 Lom og Sjøk
Sparebank 1 Stiftelsen Østfold Akershus	SpareBank 1 Gudbrandsdal
Sparebankstiftelsen Halden	SpareBank 1 SMN
Sparebankstiftelsen Hedmark	SpareBank 1 SNN
Sparebankstiftelsen Helgeland	
Sparebankstiftelsen Bien	
Sparebankstiftelsen DnB	
Sparebankstiftelsen Jæren-Klepp	
Sparebankstiftelsen Nordvest	
Sparebankstiftelsen Sauda	
Sparebankstiftelsen Skagerrak - Bamble og Kragerø	
Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør	
Sparebankstiftelsen Sparebanken Vest	
Sparebankstiftelsen Surnadal Sparebank	
Sparebankstiftelsen Tingvoll	
Sparebankstiftinga Bø	
Sparebankstiftinga Etne	
Sparebankstiftinga Fjaler	
Sparebankstiftinga Hardanger	
Sparebankstiftinga Jæren - Time og Hå	
Sparebankstiftinga Seljord	
Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane	
Sparebankstiftinga Søre Sunnmøre	
Sparebankstiftelsen 68 Grader Nord Harstad	
Sparebankstiftelsen 68 Grader Nord Lofoten	
Sparebankstiftelsen 68 Grader Nord Ofoten	
Sparebankstiftelsen Askim	

Undersøkelsen ble sendt ut 24. april 2024 med svarfrist i løpet av 6. juni 2024. Denne svarfristen ble senere utsatt til 12. juni 2024. Undersøkelsen besto av et Excel-ark til utfylling, samt to spesifikke spørsmål i mail-utsendelsen. Excel-arket var todelt. I den første delen ble stiftelsene og bankene bedt om å fylle ut inntekt i 2023, resultat før utdelinger i 2023, total bevilget beløp i 2023 og forventet utvikling i bevilget beløp fra 2023 til 2024. I den andre delen ble stiftelsene og bankene bedt om å besvare følgende for hver bevilgning:

- Er tildelingene/gaven et sponsorat?
- I hvilket fylke gir tildelingen/gaven nytte?
- Hvilket formålsområde går tildelingen/gaven til?
- Hva er målgruppen som får direkte nytte av tildelingen/gaven?

Et utklipp fra Excel-arket, samt e-posten er vedlagt nedenfor:

Figur A-1: Utklipp fra Excel-arket som ble utsendt.

Steg 1: Skriv inn svar på spørsmålene for din stiftelse for 2023			
Overordnede spørsmål:		Fyll inn her:	
Hva var deres totale inntekter i 2023?			
Hva var deres resultat før utdelinger i 2023?			
Hvor mye har dere totalt bevilget i tildeling/gaver i 2023?			
Hva er forventet utvikling i bevilgede tildeling/gaver fra 2023 til 2024? Anslå svar i prosent.			

Steg 2: Fyll inn følgende for hver tildeling/gave for 2023			Spørsmål knyttet til hver tildeling/gave			
Fyll inn alle tildeling/gaver som dere ga i 2023						
Mottaker	Tildelt beløp (NOK)	Formål	Spørsmål 1 - Er tildelingen/gaven et sponsorat? (bruk alternativene i rullgardinen)	Spørsmål 2 - I hvilket fylke gir tildelingen/gaven nytte? (bruk alternativene i rullgardinen)	Spørsmål 3 - Hvilket formålsområde går tildelingen/gaven til? (bruk alternativene i rullgardinen)	Spørsmål 4 - Hva er målgruppen som får direkte nytte av tildelingen/gaven? (bruk alternativene i rullgardinen)
Eksempel: Menon Economics AS	1 000 000	Kompetanseheving for analytikere	Nei	Flere fylker	Kunst og kultur	Befolkningen generelt

E-post-tekst til sparebankstiftelser og sparebanker

Overskrift: Datainnhenting ifbm. prosjekt for Sparebankforeningen

Selve eposten:

Hei,

På oppdrag for Sparebankforeningen, skal vi i Menon Economics tallfeste den samfunnsøkonomiske verdien av tildeling og gaver fra sparebanksektoren til gode formål. I utredningen skal vi også få frem gode eksempler på tildeling/gaver som er gitt, slik at vi får belyst bidraget fra sektoren både fra et kvantitativt og kvalitativt perspektiv. For å få til det trenger vi hjelp fra dere!

Oppdraget handler om å svare på følgende problemstillinger:

- Hva er den samlede samfunnsøkonomiske verdien av sparebanksektorens bidrag til gode formål?
- Hvordan fordeler den samfunnsøkonomiske verdien seg på ulike formålsområder (eksempelvis idrett og kultur)?

For å kunne beregne den samfunnsøkonomiske verdien så nøyaktig som mulig, er vi avhengig av detaljert informasjon fra alle samfunnsavdelinger og sparebankstiftelser. Derfor håper vi dere kan ta dere tid til å fylle ut det vedlagte spørreskjemaet (excel-arket). I spørreskjemaet ønsker vi liste over alle tildelinger/gaver bevilget i 2023, samt svar på noen andre tilgrensede spørsmål til tildelingene/gavene.

I tillegg til det utfylte spørreskjema, ønsker vi svar på følgende spesifikke spørsmål direkte på mail:

1. Har noen av utdelingene dere har foretatt i 2023 vært i form av **allmennyttige investeringer** (for eksempel i form av utstyr, prosjekter, virksomhet eller annet)? Dersom ja, gi gjerne en kort beskrivelse.
2. Arrangerer dere **egne aktiviteter** som er av allmennyttig karakter (for eksempel egne arrangement rettet mot bestemte grupper)? Dersom ja, gi gjerne en kort beskrivelse.

Ta gjerne kontakt med oss dersom dere skulle ha noen spørsmål eller trenger mer informasjon! Vi ber om at dere fyller ut og returnerer det vedlagte spørreskjemaet, samt svarer på spørsmålene i denne e-posten, i løpet av 6. mai.

Deres deltakelse er svært verdifull for oss, og vi tror at resultatene fra denne undersøkelsen vil gi innsikter som kan være til stor nytte for hele sparebanknæringen. På forhånd takk for at dere tar dere tid til å bidra til dette arbeidet.

Vennlig hilsen

Menon Economics

Vedlegg B – De ti største bevilningene innenfor hvert formålsområde i 2023

Formålsbeskrivelsene av bevilningene er avgjørende for å forstå omfanget av hver bevilning. Vi har derfor ekskludert store bevilgninger som mangler en forklarende beskrivelse. Tabellen under viser derfor de ti største bevilningene innenfor hvert formål, gitt at formålsbeskrivelsen er tilstrekkelig.

Tabell B.1 Oversikt over de ti største bevilningene innenfor hvert formålsområde

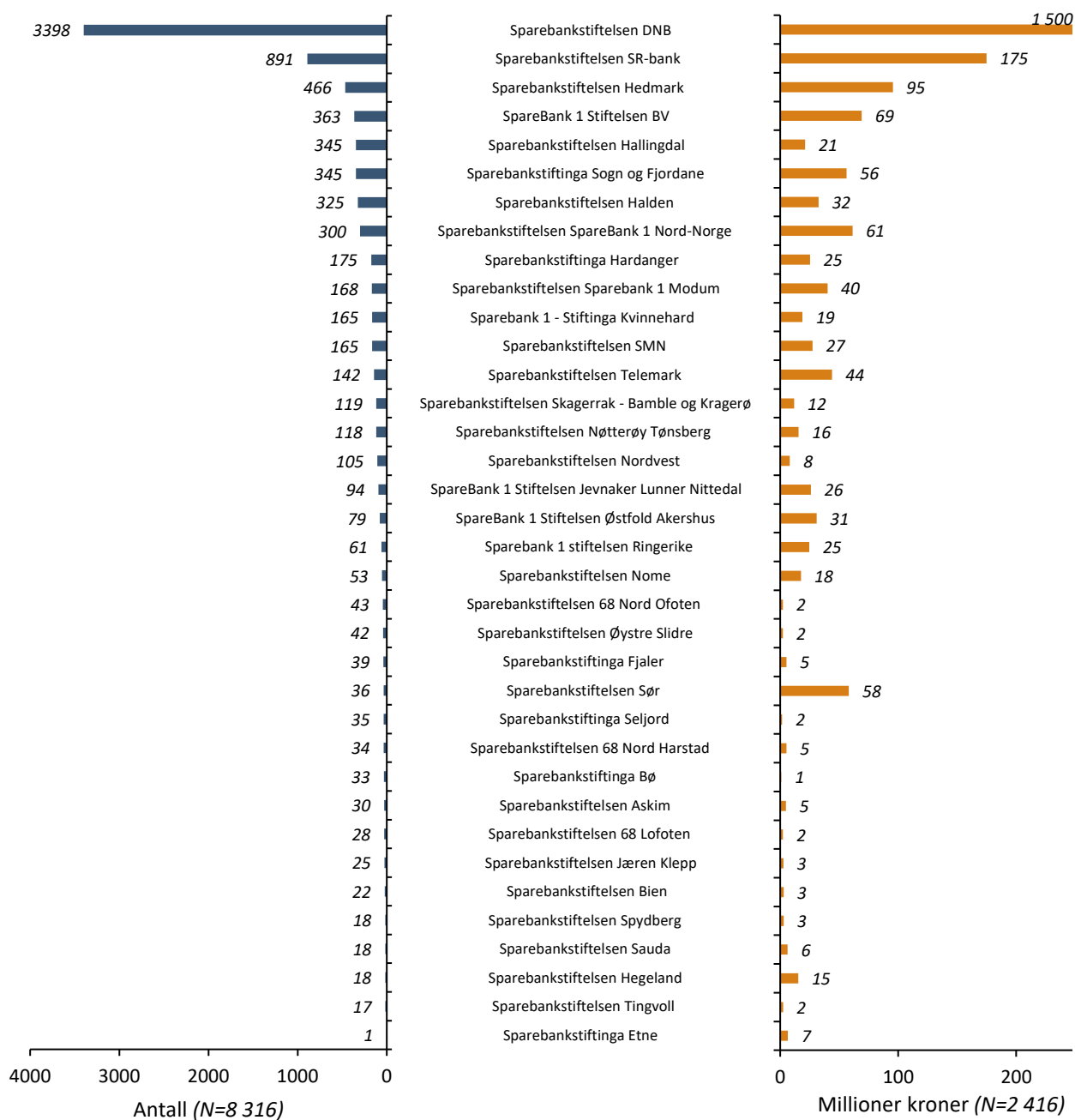
Verdi	Formål	Formålsområde	Bevilget fra
5 806 588	Tilskudd til oppføring av beredskapsbygg.	Humanitære tiltak og helseformål	Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge
2 536 000	Videre forankring og vekst av MOT i landsdelen	Humanitære tiltak og helseformål	Sparebank 1 Nord-Norge
2 250 000	Generasjon M	Humanitære tiltak og helseformål	Sparebank 1 stiftelsen Ringerike
2 081 955	Tilskudd til 3 mobile hengere med utstyr til prosjektet "RS Trygg i vann".	Humanitære tiltak og helseformål	Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge
1 667 000	Utvidelse av Kvinnehelsehus i Kristiansand	Humanitære tiltak og helseformål	Sparebankstiftelsen Sør
1 660 000	URO Film	Humanitære tiltak og helseformål	Sparebankstiftelsen Sør
1 500 000	Ny beredskapsnytte	Humanitære tiltak og helseformål	Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane
1 240 000	Kjøp av beredskapsbil	Humanitære tiltak og helseformål	SpareBank 1 Stiftelsen BV
1 100 000	Tilskudd til prosjektet Push Pust-turné i Nord-Norge.	Humanitære tiltak og helseformål	Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge
1 076 500	Tilskudd til prosjektet Nullvisjon skredulykker.	Humanitære tiltak og helseformål	Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge
10 500 000	AGIR - felles løft innen bærekraft og grønn omstilling	Næringsutvikling	Sparebank 1 Nord-Norge
6 349 000	Arctic Accelerator 2023-2026	Næringsutvikling	Sparebank 1 Nord-Norge
6 000 000	Akselerere digitale transformasjon hos bedrifter og offentlig sektor - EDIH Oceanopolis i Nord-Norge	Næringsutvikling	Sparebank 1 Nord-Norge
6 000 000	Arctic Phi Lab i	Næringsutvikling	Sparebank 1 Nord-Norge
4 500 000	Mot grønnere arktiske kystsamfunn	Næringsutvikling	Sparebank 1 Nord-Norge
3 000 000	Arena Nord - forsvarsindustriell utvikling i Nord-Norge	Næringsutvikling	Sparebank 1 Nord-Norge
1 900 000	Mørkved Handelspark bygger Nordlands mest kraftfulle solcelleanlegg.	Næringsutvikling	Sparebank 1 Nord-Norge
1 400 000	Digitale Nome	Næringsutvikling	Sparebankstiftelsen Nome
1 000 000	Interaktiv utstilling ved besøks- og opplevelsesenter	Næringsutvikling	Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane
1 000 000	PS23 123 Kimen Til Vekst prosjekt kompetanseheving næringsliv	Næringsutvikling	Sparebankstiftelsen Hallingdal
388 500 000	arbeid innen journalistikk, demokrati og ytringsfrihet	Samfunn, utvikling og sosiale tiltak	Sparebankstiftelsen DNB
14 000 000	programmene Et sterkere Nordisk demokratifelleskap, Tryggere digitale byer og Unge Nordiske Demokratipionerer	Samfunn, utvikling og sosiale tiltak	Sparebankstiftelsen DNB
8 000 000	øke unges deltakelse i demokratiet gjennom aktiviteter og deling av kunnskap om utfordringer og ulike tiltak på dette feltet	Samfunn, utvikling og sosiale tiltak	Sparebankstiftelsen DNB
6 809 000	By- og stedsutvikling	Samfunn, utvikling og sosiale tiltak	Sparebankstiftelsen Telemark
5 500 000	rehabilitering av bygg	Samfunn, utvikling og sosiale tiltak	Sparebankstiftelsen DNB
5 377 382	koordinering av arbeidet med å ta i bruk forskningsbasert kunnskap i møte med sivilsamfunn, frivillighet, studenter, skoler og samfunnet for øvrig samt arrangementer, inkl Demokratikonferansen 2024	Samfunn, utvikling og sosiale tiltak	Sparebankstiftelsen DNB
5 000 000	Brygge og utsmykning i Verkevika	Samfunn, utvikling og sosiale tiltak	SpareBank 1 Stiftelsen Jevnaker Lunner Nittedal
5 000 000	Frilager Oslo 2024-2026	Samfunn, utvikling og sosiale tiltak	Sparebankstiftelsen SR-bank
4 500 000	Tilskudd til ombygging og tilrettelegging av lokaler for å etablere et Værekraftsenter i Bodø.	Samfunn, utvikling og sosiale tiltak	Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge
4 320 000	videreføring av pro-bono prosjekter	Samfunn, utvikling og sosiale tiltak	Sparebankstiftelsen DNB
30 000 000	vedlikehold og gjennomføring av mellomklasse i 2024 samt hovedklasse i 2026 for seilskuta Christian Radich	Kunst og kultur	Sparebankstiftelsen DNB
19 000 000	fordypningssatsing for kulturskoler	Kunst og kultur	Sparebankstiftelsen DNB
15 000 000	Rakettnatt FRI 2023-2025	Kunst og kultur	Sparebank 1 Nord-Norge

12 500 000	Etablering av nytt kulturhistorisk museumsbygg på Odderøya	Kunst og kultur	Sparebankstiftelsen Sør
10 000 000	Hjertebank 2025 og 2026	Kunst og kultur	Sparebank 1 Nord-Norge
9 900 000	Samisk filmløft	Kunst og kultur	Sparebank 1 Nord-Norge
9 300 000	det treårige bredde- og talentprosjektet TILT og Oslofjorden danser 2024-2026	Kunst og kultur	Sparebankstiftelsen DNB
7 500 000	inkludering og lokalt samarbeid gjennom Kulturminnedagene i lokalmiljø over hele landet	Kunst og kultur	Sparebankstiftelsen DNB
7 000 000	Biegke Beahteme del 3	Kunst og kultur	Sparebank 1 Nord-Norge
6 500 000	Renovering av kjøkken og kafe i kulturnuset, inkl ny ventilasjon	Kunst og kultur	Sparebankstiftinga Etne
29 945 655	videreføring av "Dyrk Fremtida"	Kompetanse, utdanning og forskning	Sparebankstiftelsen DNB
19 992 474	prosjekt Super	Kompetanse, utdanning og forskning	Sparebankstiftelsen DNB
10 940 000	prosjekt "Naturoppraget"	Kompetanse, utdanning og forskning	Sparebankstiftelsen DNB
10 000 000	Prosjekt "Guttas Campus Sandefjord"	Kompetanse, utdanning og forskning	SpareBank 1 Stiftelsen BV
10 000 000	Gründeracademy 2024-2026	Kompetanse, utdanning og forskning	Sparebankstiftelsen SR-bank
9 090 000	tiltak som skal videreutvikle Norges sopp- og nyttevekstforbund	Kompetanse, utdanning og forskning	Sparebankstiftelsen DNB
8 000 000	GAME Streethouse Arendal	Kompetanse, utdanning og forskning	Sparebankstiftelsen Sør
7 500 000	Robotikksenter i Førde (5-årig)	Kompetanse, utdanning og forskning	Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane
6 005 000	videreutvikling av tre talentsenterfilialer i Oslo og etablering av fritidstilbud innen realfag	Kompetanse, utdanning og forskning	Sparebankstiftelsen DNB
5 850 000	Unge Naturtalenter	Kompetanse, utdanning og forskning	Sparebankstiftelsen DNB
50 000 000	The Whale	Klima, miljø og naturvern	Sparebank 1 Nord-Norge
30 650 000	kunnskapsformidling om og aktivitet i skog	Klima, miljø og naturvern	Sparebankstiftelsen DNB
16 986 250	videreføring av marine feltkurs langs oslofjorden, innkjøp av noe ekstra feltutstyr	Klima, miljø og naturvern	Sparebankstiftelsen DNB
14 574 000	prosjekt "Kysthjelperne"	Klima, miljø og naturvern	Sparebankstiftelsen DNB
8 000 000	artskartlegging og kvalitetssikring av artsfunn	Klima, miljø og naturvern	Sparebankstiftelsen DNB
6 000 000	utstyr, tilrettelegging og aktivitet i historiske hager	Klima, miljø og naturvern	Sparebankstiftelsen DNB
5 000 000	etablering av lærings- og formidlingsarena om bærekraftig matmangfold	Klima, miljø og naturvern	Sparebankstiftelsen DNB
5 000 000	Sirkulær ressursentral i Nord	Klima, miljø og naturvern	Sparebank 1 Nord-Norge
3 740 194	forskningjournalistikk for unge	Klima, miljø og naturvern	Sparebankstiftelsen DNB
3 000 000	å etablere og drive aktivitet ved marin nyttehage	Klima, miljø og naturvern	Sparebankstiftelsen DNB
29 500 000	utvikling av aktivitet i tidsrommet mellom skoledag og organisert fritidsaktivitet	Idrett, fysisk aktivitet og helse	Sparebankstiftelsen DNB
12 733 235	mobile utstyrsbaser og kursing av instruktører i utendørs livredning	Idrett, fysisk aktivitet og helse	Sparebankstiftelsen DNB
12 550 000	trenerjobb for ungdommer	Idrett, fysisk aktivitet og helse	Sparebankstiftelsen DNB
12 352 250	Idrett-Anlegg	Idrett, fysisk aktivitet og helse	Sparebankstiftelsen Telemark
10 000 000	videreføring av anleggsprosjektet "Grønt lys for idretten"	Idrett, fysisk aktivitet og helse	Sparebankstiftelsen DNB
9 900 000	FK Bodø/Glimt Kvinner 2024-2026	Idrett, fysisk aktivitet og helse	Sparebank 1 Nord-Norge
7 700 000	videreutvikling av breddetilbud innen esport	Idrett, fysisk aktivitet og helse	Sparebankstiftelsen DNB
7 500 000	utvikling av flere og bedre idrettstilbud for utviklingshemmede	Idrett, fysisk aktivitet og helse	Sparebankstiftelsen DNB
7 500 000	utvikling av mer allsidige aktivitetshus	Idrett, fysisk aktivitet og helse	Sparebankstiftelsen DNB
7 320 000	universell tilrettelegging av Breivoll og Solheimstulen, turvogner og informasjonstiltak	Idrett, fysisk aktivitet og helse	Sparebankstiftelsen DNB

Kilde: Spørreundersøkelse til sparebankstiftelser og sparebanker

Vedlegg C – Bevilgninger og bevilget beløp i 2023 fordelt på sparebankstiftelsene og sparebankene

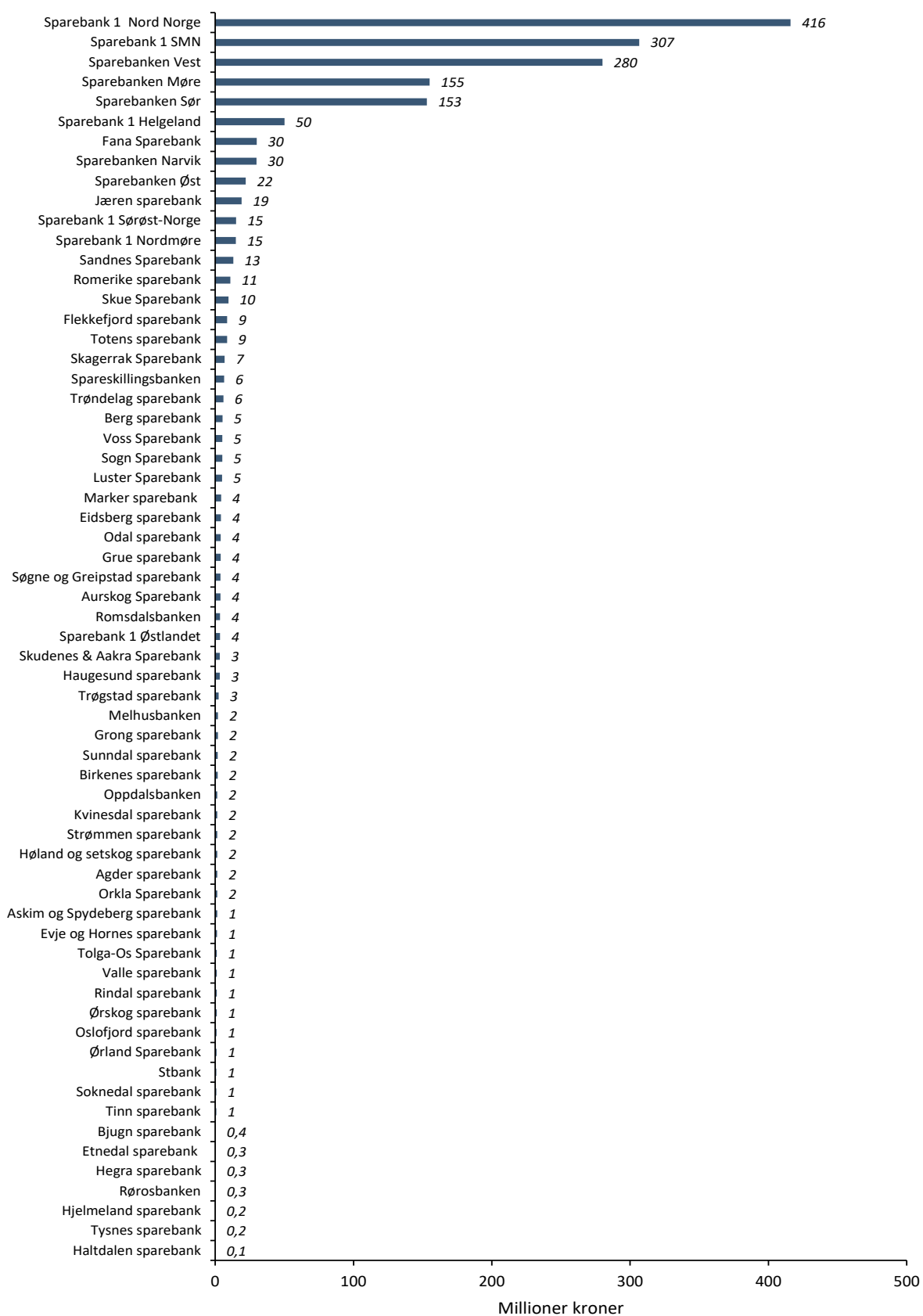
Figur C-1 Bevilgninger (venstre) og bevilget beløp (høyre) fordelt på sparebankstiftelsene i 2023

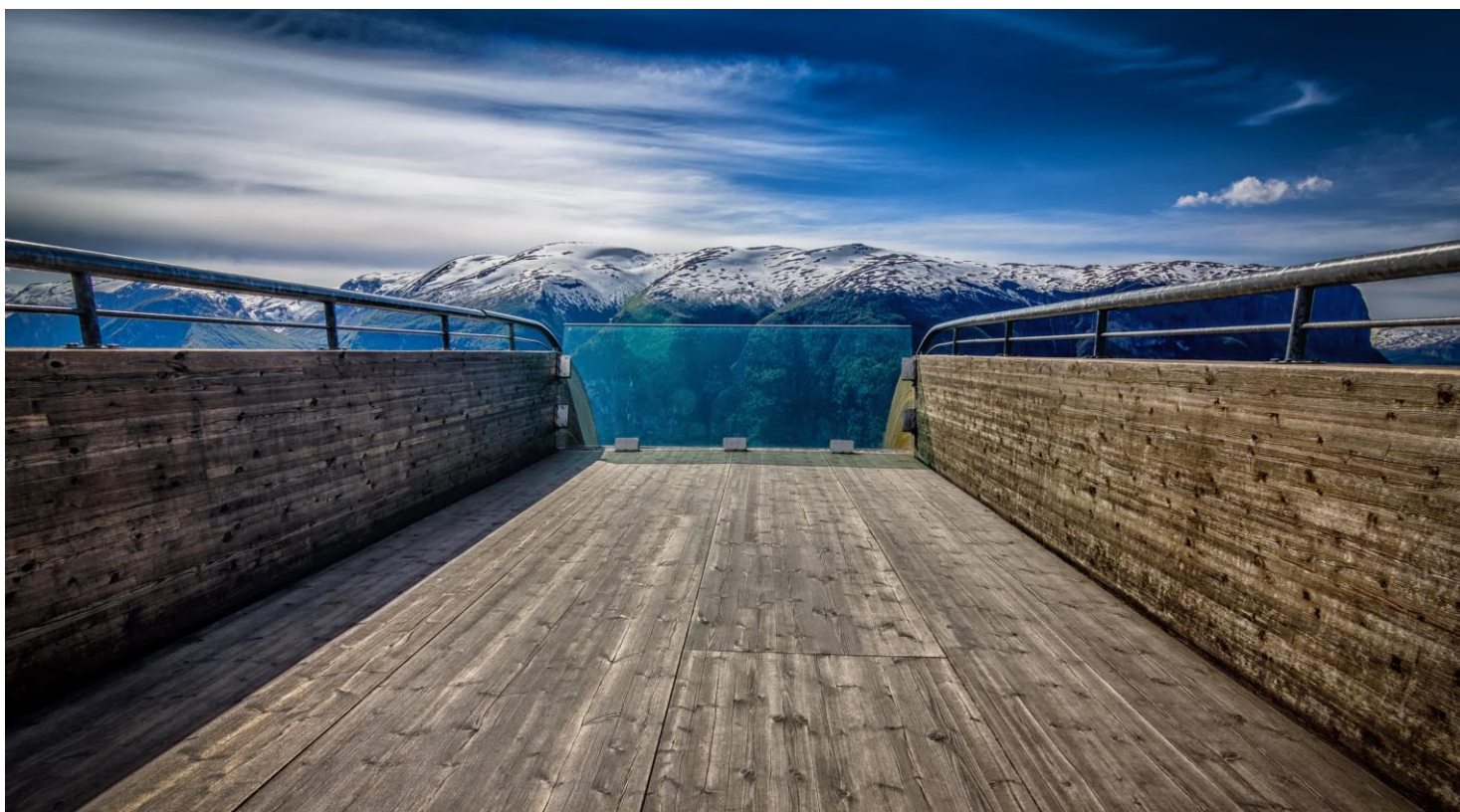
N= 36. Kilde: Spørreundersøkelse til sparebankstiftelser og sparebanker, bearbejdet av Menon Economics

Siden antallet sparebanker som fikk mulighet til å delta i spørreundersøkelsen var begrenset, etterspurte vi det bevilgede beløpet til de resterende bankene i 2023. Vi har derfor mulighet til å presentere en oversikt over hvor mye sparebankene bevilget, men ikke hvor mange bevilgninger de ga, se Figur C-2.

Figur C-2 Bevilget beløp fordelt på sparebankene i 2023

N=63. Kilde: Spørreundersøkelse til sparebankstiftelser og sparebanker, bearbejdet av Menon Economics

Menon Economics analyserer økonomiske problemstillinger og gir råd til bedrifter, organisasjoner og myndigheter.

Vi er et medarbeidereiet konsultentselskap som opererer i grenseflatene mellom økonomi, politikk og marked.

Menon kombinerer samfunns- og bedriftsøkonomisk kompetanse innenfor fagfelt som samfunnsøkonomisk lønnsomhet, verdsetting, nærings- og konkurranseøkonomi, strategi, finans og organisasjonsdesign. Vi benytter forskningsbaserte metoder i våre analyser og jobber tett med ledende akademiske miljøer innenfor de fleste fagfelt. Alle offentlige rapporter fra Menon er tilgjengelige på vår hjemmeside www.menon.no.

+47 909 90 102 | post@menon.no | Sørkedalsveien 10 B, 0369 Oslo | menon.no